

NR. 42 SOMMER 2009

K
I
N
A
B
L
A
D
E
T

KINABLADET

udgives af Dansk-Kinesisk Forening og udkommer fire gange om året (marts, juni, september og december). Foreningens medlemmer får bladet tilsendt gratis. Et årsabonnement på bladet uden medlemskab koster 200 kr.

Kinabladet er medlem af Foreningen af Danske Kulturtidsskrifter.

Dansk-Kinesisk Forening er af Københavns kommune godkendt som en folkeoplysende forening.

Redaktion:

Flemming Poulsen (ansvarshavende)
Fresiavej 3, 3450 Allerød. Tlf. 4817 4409
E-mail: redaktionen@dansk-kinesisk.dk
Mads Holst Jensen, Anette Kruse, Hanna Liv Leanderdal, Jette Mechlenburg, Signe Ptaszynski, Claus Seiden, Henrik Strube, Flemming Ytzen.

Layout: Torsten Valeur
Kalligrafi: Lan Wang Valeur

DANSK-KINESISK FORENING

blev stiftet 25. januar 1999. Dens formål er at være samlingssted for alle med interesse for Kina samt at formidle oplysning om Kina.

Vedtægter, indmeldelse og abonnements-tegning ved henvendelse til sekretæren.

Hjemmeside: www.dansk-kinesisk.dk

Formand: Jette Mechlenburg
Kolding Landevej 43, 7000 Fredericia
Tlf. 7594 0495
e-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Sekretær og kasserer: Lene Løgstrup
Engelholmvej 15, 2700 Brønshøj
Tlf. 6114 3340.
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Danske Bank 4820 1683 0593

Bogsalg og leje af skolekasser:
Gudrun Lindhard, Istedgade 27, 1.tv.,
1650 København V. Tlf. 3325 6262
E-mail: guan@kabelmail.dk

Mødegruppen:

Kjeld A. Larsen og Helle Willum Jensen
E-mail: sekretariatet@dansk-kinesisk.dk

Medlemskontingent:

Enkeltmedlemmer ..... 230 kr
Parmedlemmer ..... 290 kr.
Pensionister og studerende .....140 kr.
Pensionistpar ..... 195 kr.
Kollektivt medlemskab ..... 345 kr.

ISSN 1600-1273

Tryk: Birkerød Bogtryk

KINABLADET NR. 42

Trommeslageren	3
Digt af Xiao Qiang om 4. juni 1989, oversat fra kinesisk af Signe Ptaszynski	
Læren fra den himmelske freds oprør	4
Flemming Ytzen om konsekvenserne af de store demonstrationer i 1989	
Revolutionær gejst før „massakren“	9
Flemming Poulsen om oplevelser i Beijing under demonstrationerne	
Kinas sofistikerede censur	12
Gert Holmgaard Nielsen anmelder afsnit om kinesiske medier i „Globale medier i verdens brændpunkter“	
Mødet med Kinas samtidskunstnere	13
Else Marie Bukdahl om moderne kinesisk malerkunst	
Fin bog til undervisning	17
Jette Mechlenburg anmelder Sven Burmesters bog „En verden til forskel“.	
I har skydevåben, jeg har en pen	18
Anette Kruse om tibetansk digter, der trodser Kina. Tre af hendes digte oversat fra engelsk af Claus Seiden	
Kina, Tibet, Abraham Lincoln og Dalai Lama	20
Kinesisk hvidbog om Tibet	
Folkekongres med store tal	21
Flemming Ytzen om Kinas parlament og den økonomiske krise	
Til te hos politiet	22
Claus Seiden om kinesisk bloggers referat af forhør om „et ganske alvorligt politisk problem“	
Kærlighed og kærlighedskvaler	24
Rikke Agnete Olsen anmelder roman af Lisa See	
www.kinakanalen.dk	25
Helle Willum Jensen om Dansk-Kinesisk Forenings elektroniske opslagstavle	
Nyt æresmedlem	25
Og to nye medlemmer af DKFs bestyrelse	
Ri chang sheng huo	26
Claus Seiden om begivenheder i kinesernes hverdag	
Arrangementer	Bagsiden
Kommende foredrag i Dansk-Kinesisk Forening	

Forsiden

En gammel kinesisk kunst – papirklip – har fået nyt liv hos nogle af Kinas samtidskunstnere, blandt andet Wu Jian’an. Forsidebilledet fra 2005 med titlen „Figur i papirklip“ viser hans to meter høje forfinede, næsten kniplingsagtige papirklip. Foto stillet til rådighed af Tong Wong. Læs om Else Marie Bukdahls møde med kinesiske samtidskunstnere.

TROMMESLAGEREN

Digt af Xiao Qiang, oversat fra kinesisk af Signe Ptaszynski

Efter at have sunget og råbt slagord hele natten
er vi alle udmattede.
Lige før daggry
går lysene på pladsen pludselig ud.
Vi indser at tropperne er på vej ind,
det sidste øjeblik er kommet.
Der er dødstille, en eller anden
kravler op på Monumentet med en tromme,
200.000 mennesker sidder helt stille;
i mørket lyder kun de rytmiske slag fra trommen.

Gǔshǒu

Chàng le yī yè gē, hǎn le yī yè kǒuhào
dà huǒ dōu lèi jīle
kuài tiānliàng de shíhòu
guǎngchǎng shàng tūrán xī le dēng
wǒmen míngbai, jūnduì jiùyào jìnlai
zuìhòu de shíkè dào le
yī piàn sǐjì lǐ, bù zhī shì shuí
bào zhe gǔ zǒudào jìniànbēi shàng
èrshí wàn rén jìngjìng de zuò zhe
hēi'àn zhōng zhǐyǒu nà huǎnhuǎn jīyuè de gǔshēng

鼓手

唱了一夜歌，喊了一夜口號
大夥都累極了
快天亮的時候
廣場上突然熄了燈
我們明白，軍隊就要進來
最後的時刻到了
一片死寂裏，不知是誰
抱著鼓走到紀念碑上
二十萬人靜靜地坐著
黑暗中只有那緩緩激越的鼓聲

Xiao Qiang befandt sig i 1989 i USA, hvor han læste til ph.d. i astrofysik. Fire dage efter at studenteroprøret blev nedkæmpet den 4. juni 1989 vendte han hjem til Kina. I slutningen af 1989 vendte han tilbage til USA. Han har siden været aktiv inden for menneskerets- og demokrati-bevægelser. Han er nu professor ved Graduate School of Journalism ved University of California, Berkeley, og er chefredaktør for universitetets nyhedswebsite China Digital Times.

Monumentet for Folkets Helte midt på Tiananmen-pladsen. Her havde lederne af de studerendes demonstrationer deres hovedkvarter. (Foto: Flemming Poulsen).

Digtet er taget fra digtsamlingen Liu si shi ji (Collection of June Fourth Poems), udgivet på forlaget Broad Press, New York (BroadPressUSA.com).

Bogen indeholder 385 digte, der handler om de store demonstrationer i 1989. Digtene, alle på kinesisk, er samlet og redigeret af Jiang Pinchao, der selv deltog i protestbevægelsen i 1989.

Digtet Trommeslageren skrev Xiao Qiang, da han var kommet til Kina kort efter militærets indgriben på Tiananmen-pladsen den 4. juni 1989.

LÆREN FRA DEN HIMMELSKE FREDS OPRØR

FØLGERNE MÆRKES ENDNU TYVE ÅR EFTER

Et tilbageblik på civilbefolkningens opstand i 1989 mod det daværende regime i Beijing. Hvad har Kina og verden lært, og kan der i dag drages andre konklusioner end dengang?

Af Flemming Ytzen,
Journalist, politiken.dk

En mand i skjorteærmer og med bæreposer står på en bred boulevard. Foran ham ses en kolonne af tunge kampvogne. De militære køretøjer forsøger at køre til siden. Manden flytter sig få skridt. Kampvognene kan ikke komme videre. Sekunder senere er manden med bæreposerne væk, kampvognene ligeså.

Billedet står tilbage i verdens erindring som et symbol på et opgør mellem Kinas ledere og dets befolkning. Men dette nærmest ikonografiske billede på konfrontationen mellem magt og menneske er siden retouchet væk fra det officielle Kinas histo-

rieskrivning. Da en amerikansk dokumentarist for et par år siden viste billedet til en gruppe yngre kinesere, kunne de ikke forbinde det med begivenhederne i Beijings centrum i de hede junidage i 1989.

Stadig et tabu

Tyve år efter det dramatiske forløb i Kinas hovedstad, der strakte sig fra midten af april og et par måneder frem er „4. juni“ stadig et tabubelagt begreb i det kinesiske samfund. Landets medier må ikke give plads til ytringer om det daværende styres håndtering af en opstand, der lignede den alvorligste trussel mod den politiske orden siden Folkerepublikkens grundlæggelse.

Opstanden fik konsekvenser, der mærkes helt frem til i dag. EU og USA indførte en våbenembargo, der formelt opretholdes, selv om det kan indvendes, at den er udtryk for ren symbolpolitik. (Kina kan ubesværet skaffe sig de våben, landet behøver). I den løbende dialog mellem Vesten og Kina om udvikling af menneskerettigheder er det et tilbagevendende krav, at de demonstranter, der blev

arresteret under og efter juni-begivenhederne, skal frigives. Dissidentgrupper i selve Kina stiller med mellemrum krav om revurderinger af den officielle udlægning af demonstrationerne som „et kontrarevolutionært oprør“. Efterladte til de mange, der blev dræbt af militæret, presser på for at få mulighed for at hædre de omkomne.

Den kendteste af disse grupper er „Tiananmen Mødrene“, ledet af den nu pensionerede filosofiprofessor Ding Zilin. Hendes søn blev skudt af soldater i det skæbnesvangre døgn, hvor provinsenheder fra Folkets Befrielseshær gennemførte en blodig oprydningsaktion i gaderne ned mod Den Himmelske Freds Plads. Ding Zilin har sammen med andre efterladte hvert år skrevet til den kinesiske regering og krævet, at den opgiver det hun kalder „den store løgn“ om begivenhederne dengang: demonstranterne var ikke „kontrarevolutionære“ regimefjender, men blot almindelige samfundsborgere, der krævede, at deres ledere hørte på befolkningens krav.

Den 18. april 1989 samlede flere hundrede demonstrerende studerende foran hovedindgangen til det muromkransede bygningskompleks, Zhongnanhai, midt i Beijing, hvor det kommunistiske partis ledelse og regeringen har kontorer. De forsøgte at trænge ind gennem porten, men det forhindrede politiet ved arm i arm at danne en levende mur. De studerende slog sig ned foran porten, mens politibetjentene i skrædderstilling forsvarede indgangen til dette magtens centrum. Kilde: Wikipedia. Foto: Flemming Poulsen.

Zhao Ziyang – og hans rådgiver

Et par relevante spørgsmål at stille her i 20-året for den dramatiske konfrontation må være: Hvad lærte det kinesiske regime? Er den politik, der føres i dag, udtryk for, at den nuværende ledelse har forsøgt at forebygge utilfredshed i befolkningen? Næppe ret mange husker nogle af hovedrolleindehaverne i parti- og statsapparatet i opgøret dengang.

Et af de andre fotos, der står klart i erindringen, viser kommunistpartiets daværende generalsekretær, Zhao Ziyang, der i tidlige morgentimer den 19. maj 1989 træder ind på Den Himmelske Freds Plads for at komme i dialog med demonstranterne. Via en megafon holdt Zhao en tale, hvori han bl.a. beklagede, at han var kommet „for sent“ (underforstået: til at hindre, at regimet slog hårdt ned på demonstranterne). Det var sidste gang, Zhao viste sig offentligt; få dage senere var han afsat og arresteret. De følgende år sad han i husarrest indtil sin død i januar 2005.

Billederne fra Zhaos besøg hos studenterne er interessant af en anden årsag: Mens generalsekretæren taler til de demonstrerende via sin megafon, står en af hans nærmeste rådgivere skråt bag ham og lytter. Hans ansigtsudtryk er ikke nemt at afkode, men han er tydeligvis ængstelig ved situationen.

Mandens navn er Wen Jiabao, og han er i dag Kinas regeringschef. Historikere har ikke givet klare svar på, om Wen mistede sit job under de udrensninger, der fulgte i kølvandet på afskedigelsen af Zhao. Men realiteten er, at han i dag sidder i toppen af magtapparatet. Alt efter temperament kan man vælge at se Wens tilbagevenden som udtryk for, at ikke alle nederlagets helte i 1989 blev sendt ud i glemse.

På et af sine sjældne pressemøder i marts 2007 blev Wen spurgt af en fransk journalist, om han havde læst den bog, der angiveligt er skrevet af hans tidligere chef, Zhao Ziyang, og hvor den daværende generalsekretær kritiserer myndighedernes undertrykkelse af opstanden i 1989. Wen svarede: „Jeg har ikke læst den“. Hvorefter forsamlingen gik videre til næste spørgsmål.

reede: „Jeg har ikke læst den“. Hvorefter forsamlingen gik videre til næste spørgsmål.

Interviewet af Newsweek

Så var Wen Jiabao mere åbenhjertig, da han under sit besøg i USA i 2008 blev interviewet af ugemagasinet Newsweeks udenrigsredaktør, Fareed Zakaria. Wen blev stillet følgende spørgsmål:

„Der findes et meget berømt foto af Dem på Tiananmen-pladsen i 1989. Hvilke erfaringer har De draget af deres erfaringer med det problem, der eksisterede dengang?

„Jeg mener, at samtidig med at vi forsætter med økonomiske reformer, er vi også nødt til at udvikle politiske reformer. Vores udvikling er meget omfattende, så det bør reformerne også være. Kernen i spørgsmålet drejer sig om udviklingen af demokrati i Kina. Her taler vi om, at der skal gøres fremskridt på tre områder. For det første skal der ske en udvikling i de demokratiske valgsystemer, således at statens magt ligger hos befolkningen og bruges til at tjene befolkningens

interesser. For det andet skal vores juridiske system forbedres, således at landet regeres i overensstemmelse med lovgivningen. I denne sammenhæng skal vi udvikle et uafhængigt og retfærdigt retssystem. For det tredje skal befolkningen have øgede muligheder for at kontrollere regeringen. Her er det særlig vigtigt, at nyhedsmedierne får mulighed for at kontrollere, hvad regeringsapparatet foretager sig“.

Herefter følger Wen følgende til: „Når det gælder udviklingen af demokrati i Kina, må der tages hensyn til landets særlige betingelser. Det er vigtigt, at vi indfører et system, som er egnet til Kinas særlige karakteristika, og det er nødvendigt, at indførelsen (af demokrati, red.) sker gradvist“.

Altså: ingen omvurdering af begivenhederne i maj-juni 89. Magtapparatets folk skal ikke tabe ansigt, og der skal ikke rippes op i gamle sår. Men med et løfte om udviklingen af demokrati i en eller anden form har regeringschefen utvivlsomt taget skridt til at forebygge kritik, såvel in-

Scene fra den fatale morgen i maj 1989: Partiets generalsekretær Zhao Ziyang har netop tabt magtkampen i ledelsen og fortæller her de studerende, at han er kommet for sent til at forhandle en løsning på plads. Skråt bag ham rådgiveren Wen Jiabao, der i dag er Kinas regeringschef. Zhao blev aldrig set offentligt siden. Han døde i januar 2005. (Privatfoto, fotografens navn er ukendt).

denlandsk som internationalt.

Østeuropa var anderledes

Med tyve års afstand til de forfærdende begivenheder i de tidlige junidage i 1989 kan der drages andre og mere informerede konklusioner end dem, verden gjorde dengang – hvis vi da ellers er i stand til at lære af de 20 års historie, der er passeret. Her er nogle bud på, hvad verden troede om opstanden og hvad der efterfølgende udviklede sig:

Var der tale om en „demokratiopstand“ af den slags, som få måneder senere skyldede henover Øst- og Centraleuropa med Berlinmurens fald og sammenbruddet for Sovjetunionens kommunistiske allierede i Østtyskland, Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn, Bulgarien, Rumænien og de baltiske lande? Svaret må være et betinget nej.

De demonstrerende aktivister krævede ikke indførelse af et vestligt, demokratisk system med flere partier. Men nogle af studenterne nåede at danne egne, autonome organisationer. Da aktivisterne rejste en gipsstatue af „Demokratiets Gudinde“ – den havde en betydelig lighed med den amerikanske Frihedsgudinde i New Yorks indsejling – blev det naturligt nok taget som udtryk for, at demonstranterne ønskede sig, at Kina forvandlede sig til et samfund som USA.

I stedet var der tale om en protestbølge, der var drevet af frustration over dårlig regeringsførelse, og voksende inflation. Demonstrationerne begyndte interessant nok med en hyldest til en afdød, forhenværende generalsekretær for kommunistpartiet, Hu Yaobang. Han var faldet i unåde få år tidligere, men nød fortsat popularitet hos den yngre del af befolkningen på grund af sin reformiver og vilje til dialog.

Temaerne i aktionen var korruption, nepotisme og ledelsens manglende vilje til dialog. Det kom klarest til udtryk, da nogle af aktivisterne fik foretræde hos folk fra partiets ledelse. Her huskes en temmelig ophidset samtale med den daværende ministerpræsident, Li Peng, og studenteraktivisten Wuer Kaixi. Li Peng var en

ortodoks partimand og teknokrat, der gik ind for øget central styring af økonomien på et tidspunkt, hvor forbrugerpriserne var ved at løbe løbsk og udhulede levestandarden for mange. Siden fik han tilnavnet „Slagteren fra Beijing“, idet det var ham, der underskrev ordren om undtagelsestilstand i Beijing og efterfølgende satte militæret ind mod demonstranterne.

En af protestbevægelsens mange måder at vise utilfredshed med styret på var at gå i sultestrejke. At nægte at indtage føde var et kraftfuldt signal til ledelsen på et tidspunkt, hvor det statslige tv igen og igen viste embedsmænd og partifolk, der tog godt for sig af vådt og tørt ved store banketter. Ved at sultestrejke viste aktivisterne den dramatiske forskel i levestandard og privilegier mellem herskerne og undersåtterne.

Aktivisterne havde utvivlsomt det tilfælles med deres ligesindede i Øst- og Centraleuropa, at de gennem tv var blevet klar over, at levestandarden i de kapitalistiske lande i Vesten og en del lande i Østasien lå betydeligt over niveauet i de kommunistiske lande. De unge frustrerede kinesere ønskede sig mere forbrug og flere muligheder for job og indtægter – kort sagt: en moderne markedsøkonomi.

Fle år senere blev førnævnte Wuer Kaixi, der i dag lever som velhavende finansrådgiver i Taiwan, spurgt om, hvad det var han og hans medaktivister ønskede sig i 1989. Hans svar: „Nike sportssko. Mere fritid, så vi kan gå med kæresten ud på en bar. Og friheden til at diskutere alt muligt med hinanden“.

Altså ikke noget regimeskifte i stil med det, der ramte Østeuropa senere samme år.

Partiet har skiftet kurs

På den baggrund må det være naturligt at spørge, om partiet har justeret kursen ind, således at Kinas nuværende unge i dag har de muligheder og den relative velstand, de krævede for tyve år siden. Et nøgternt svar må lyde, at partiet i allerhøjeste grad har forstået at skabe et forbrugersamfund og en markedsøkonomi, som den-

gang kun var i sin allertidligste fase. Partiet har forstået betydningen af, hvad materielle forbrugsgoder gør ved yngre generationer, og Kinas unge har i massivt omfang meldt sig ind i det, man kan kalde den globale ungdomskultur. Det er den, der handler om diskoteker, barer, pop- og rockmusik, kærester, moderne turisme og alt, hvad deraf følger.

Alt efter temperament kan man så konkludere, om Kinas nye og kommende middelklasse i realiteten er blevet „bestukket“ af magthaverne til at lade sig stille tilfreds med at være forbrugere, der kan købe, hvad der står af varer på hylderne i stormagasinerne, men at det politiske „stormagasin“ i form af flere partier og en højere grad af politisk pluralisme er lukket land.

Der er ingen tvivl om, at partiet har lært lektion af 1989. Brede, sociale og folkelige bevægelser, der kan organisere befolkningsgrupper omkring bestemte temaer – som i sin tid det polske Solidaritet og de kristne grupper i DDR – er udelukket. Hvor sensitivt partiet reagerer på den slags, stod klart i 1999, da meditationsbevægelsen Falun Gong blev forbudt, og hvor der blev slået hårdt ned på mange af dens medlemmer over alt i Kina.

Partiet har lært sig at skabe kanaler for den folkelige utilfredshed eller direkte at manipulere den på en sådan måde, at følelsesmæssige temaer i folkehavet udnyttes til at fremme patriotisme og opbakning til partiet og dets fortsatte kampagner for at modernisere landet. De gentagne kampagner mod korruptionen er et godt eksempel. Her kan partiet vise, at de tager den folkelige utilfredshed alvorligt; man kan statuere nogle eksempler ved at vise retssager mod embedsfolk.

En landsfader

Krisehåndtering på nationalt plan er blevet en disciplin, som regeringen i Beijing over tid er blevet ganske færdig til. Det fik verden og kineserne vidnesbyrd om efter det store jordskælv i Sichuan-provinsen i foråret 2008. Regeringschefen Wen Jiabao var

hurtigt på stedet og fremstod som en landsfader, der bekymrede sig intensivt om de mange familier, som havde mistet slægtninge eller manglede oplysninger om dem. Magtcenteret i Beijing reagerede lynhurtigt, efter at dets censorer havde opdaget, at tusinder af bloggere kritiserede regeringen for at bruge tid på forberedelserne til OL frem for at koncentrere opmærksomheden om de nødlidende og sårede i Sichuan. Den videre håndtering af krisen demonstrerede, at de lokale frustrationer kunne rettes mod lokale myndigheder frem for mod centralstyret.

Sichuan-katastrofen blev både illustrativ og symbolsk for en regering, der havde prestige på spil. Hvor Wen Jiabaos daværende chef Zhao Ziyang dybt beklagede over for demonstranterne i Beijings centrum, at han „var kommet for sent“ til at hindre en voldelig nedkæmpelse af protestbevægelsen, så var Wen hurtigt på stedet, da tusinder af kinesiske borgere befandt sig i jordskælvsruiner. Det kunne ligne dygtigt mediespin fra styrets side, men Wen Jiabaos hurtige reaktion har utvivlsomt haft til formål at forebygge folkelig utilfredshed.

På nettet (f.eks. YouTube) kan man finde mange indslag, hvor Wen Jiabao hyldes som en anden landsfader. Stilen og retorikken er en helt anden end i de ophedede sommerdøgn i 1989. Men hos nogle af de „overlevende“ fra dengang er bitterheden fortsat stor. Det gælder ikke mindst hos formanden for Kinas PEN, forfatteren Liu Xiaobo. Han blev hentet af politiet i december i fjor og sidder enten i husarrest eller regulært fængsel på grund af sin støtte til menneskeretsdokumentet Charter 08.

En frustreret aktivist

I foråret 2008, inden afholdelsen af OL, lykkedes det danske freelance-journalist Thomas Aue Sobol at få adgang til Liu Xiaobo i Beijing. I et interview, der blev bragt i Weekendavisen, sagde Liu følgende om 1989-opstanden, hvor han var en af de fremmeste aktivister:

„I 1980erne havde de unge selv oplevet det hårde liv under Mao Ze-

Begyndelsen og slutningen

De store studenterdemonstrationer begyndte og sluttede på Tiananmen-pladsen. Titusinder af universitets-studerende samledes på pladsen for at mindes det kommunistiske partis tidligere generalsekretær, Hu Yaobang, der døde 15. april 1989. Teksten omkring billedet af ham (oversat af Signe Ptaszynski) lyder: De døde kan ikke kaldes tilbage/Kinas Centrale Kunstakademi udtrykker den dybeste sorg. Protestbevægelsen sluttede tidligt om morgenen søndag den 4. juni 1989, da studenterne, nogle af dem arm i arm, forlod pladsen i spidsen for et par tusinde demonstranter, der holdt Tiananmen-pladsen besat, ind til alt håb om mere demokrati og frihed var ude.

Scanpix

Otsuka Atsuko

dong. De havde meget at kæmpe for. I dag er de studerende enebørn, der har vundet på fremskridtet. Enebørnene er ofte meget optaget af at gøre karriere. De er måske de eneste til at forsørge familien og kan derfor ikke skeje ud. Men at de unge ikke indtager Tiananmen-pladsen, betyder ikke, at de har fralagt sig demokratiske idealer.

Om mulighederne for en mere åben debat og uvidet ytringsfrihed i nutidens Kina siger han:

„Lovgivningen om, hvad man må skrive, er meget mudret. Derfor er der aldrig nogen, som præcist ved, hvornår de går over stregen. På den måde kan myndighederne skride ind når som helst. Der er hele tiden nye journalister, der forsøger at flytte grænsen for ytringsfrihed“.

Liu peger i interviewet på et fænomen i kinesiske medier, der er blevet tydeligere i de senere år: at regeringskontrollerede aviser er begyndt at skrive positivt om begrebet „demokrati“. Han mener, at kommunistpartiet er tvunget til at åbne op. For når den økonomiske vækst begynder at aftage, vil kravet om politiske reformer tiltage, lyder argumentet. Det kan begynde med små skridt: at give visse aviser og tv-stationer større frihed. At gøre plads i Kongressen til folkevalgte fra provinserne. At fjerne politisk kontrol over domstolene.

Muligvis er det også, hvad en anden af aktørerne fra 1989, Wen Jiabao, mener, når han i interviewet med Newsweek taler om demokrati og et uafhængigt retssystem. Men Liu Xiaobos skæbne er i sig selv et dystert vidnesbyrd om, hvor langt der er fra de erklærede hensigter til de faktiske realiteter.

Deng Xiaoping om konflikten

Den 9. juni, fem dage efter militærets rydning af Tiananmen-pladsen, holdt Deng Xiaoping en tale til den militære undtagelsestilstands enheder om de studerendes protestbevægelse, som han kalder en „hændelse“ (incident). Her er et kort uddrag:

„Den største vanskelighed, vi stod overfor, da vi skulle tage stilling til

denne hændelse, var, at vi ikke før havde oplevet en situation, hvor en håndfuld dårlige mennesker blandede sig med så mange unge studerende og tilskuere. I begyndelsen kunne vi ikke finde ud af, hvem der var hvem, og det medførte, at det var vanskeligt for os at blive klar over, hvordan vi skulle gribe sagen an.

Nogle kammerater forstår ikke problemets natur. De tror, at det blot er et spørgsmål om at vide, hvordan man skal behandle masserne. Men hvad vi står overfor er ikke simpelthen almindelige mennesker, der er ude af stand til at skelne mellem, hvad der er rigtigt og forkert. Vi har også at gøre med en oprørs klike og et stort antal af samfundets bundfald, der er ude på at ødelægge vort land og sætte vort parti fra magten. Det er problemets kerne.

Jeg tror, at vi, efter en alvorlig indsats, kan få et overvældende flertal af kammerater inden for partiet over på vor side, hvad angår hændelsens natur og hvordan den skal behandles.

Hvad hændelsen gik ud på, var helt klart fra begyndelsen. De havde to slagord: Det ene var at vælte det kommunistiske parti og det andet at afskaffe det socialistiske system. Deres mål var at oprette en borgerlig republik, der helt var afhængig af Vesten“.

Kilde: Beijing Domestic Television Service, 17. juni 1989.

Oversættelse: Flemming Poulsen

Syv ugers konflikt i 1989

15. april: Tidligere generalsekretær for Kinas Kommunistiske Parti, Hu Yaobang, dør.

17. og 18. april: Tusinder af universitetsstudenter marcherer gennem Beijing til Tiananmen-pladsen som en hyldest til Hu Yaobang.

21. april: Over 100.000 demonstranter samles på Tiananmen-pladsen. Mange overnatter på pladsen for at hindre, at den afspærres med henblik på den officielle mindehøjtidelighed dagen efter.

22. april: Official mindehøjtidelighed for Hu Yaobang på Tiananmen-pladsen.

24. april: Undervisningen på de

fleste universiteter boykottes af de studerende.

26. april: Deng Xiaoping, landets egentlige leder, betegner demonstrationerne som en stats- og partifjendtlig politisk kamp og varsler et indgreb mod dem.

27. april: 150.000 studerende bryder gennem politiafspærringer og marcherer i et seks kilometer langt demonstrationstog til Tiananmen-pladsen med krav om demokrati og frihed. Fulgt af demonstrerende arbejdere.

28. april: „Beijing Studerendes Autonome Føderation“ dannes.

4. maj: I Beijing og mange andre byer markeres 70 års dagen for stiftelsen af 4. maj-bevægelsen, der med studenter og intellektuelle i spidsen krævede politiske reformer.

13. maj: 2000 studerende begynder sultestrejke på Tiananmen-pladsen. Tusinder af studerende besætter pladsen de følgende dage.

14. maj: Forhandlinger mellem repræsentanter for regeringen og de studerende ender resultatløst.

15. maj: Sovjetunionens leder, Michail Gorbatsjov, på officielt besøg i Beijing.

20. maj: Regeringen indfører militær undtagelsestilstand. Demonstranterne vedtager at fortsætte sultestrejken.

21. maj: En million studerende og andre trodser undtagelsestilstanden og marcherer gennem Beijing. Civile forhindrer soldater i at rykke frem fra Beijing omegn mod Tiananmen-pladsen.

3. juni: Titusinder af soldater i militære køretøjer rykker frem mod Tiananmen-pladsen om aftenen. Åbner ild mod folk, der forsøger at standse køretøjerne. Mange bliver dræbt.

4. juni: Kampvogne rykker ind på Tiananmen-pladsen kl. 2. Kl. 5 begynder demonstranterne at forlade pladsen.

Kilder: CBSNews, New York Times, Human Rights in China

REVOLUTIONÆR GEJST FØR „MASSAKREN“

STUDENTERDEMONSTRATIONERNE BLEV TIL FOLKELIG PROTESTBEVÆGELSE

Kinabladets nuværende redaktør var i april og maj 1989 på sprogkursus i Beijing. Han fulgte den folkelige protestbevægelse som den udfoldede sig på sproginstituttet, i Beijings gader og på begivenhedernes centrum, Tiananmen-pladsen midt i Beijing.

Af Flemming Poulsen

På Sproginstituttet opdagede vi, at der var noget usædvanligt i gære, da kinesiske studerende midt i april begyndte at klæbe gule plakater – vægaviser – op på en af instituttets bygninger.

Vægaviserne indeholdt et budskab om, at det kommunistiske partis tidligere generalsekretær, den reformvenlige Hu Yaobang, var død den 15. april, og at studerende på Beijings universiteter ville arrangere demonstrationsmarcher gennem Beijing som en hyldest til ham og de reformplaner, som i 1987 havde medført, at han blev afsat fra posten som generalsekretær. Men nu var han taget til nåde igen af den nye partiledelse, hvorfor var der ingen officiel forklaring på. Han blev bisat en uge efter sin død ved en officiel højtidelighed, som kun kommer en højstæen-

de partileder til del, og de studerende fik lov til at hylde ham uden at myndighederne skred ind. Man kunne de følgende dage kunne man opleve, at universitetsstuderende marcherede gennem Beijings gader med plakater, der bar indskrifter som „længe leve Hu Yaobang, længe leve demokratiet, længe leve friheden, længe leve lov og orden“.

Sproginstituttets kinesiske elever sørgede for, gennem vægaviser, at informere dag for dag om begivenhedernes udvikling. Den 21. april opfordredes folk til at deltage i en mindehøjtidelighed på Tiananmen-pladsen. Ifølge studenterlederne fulgte 200.000 opfordringen.

Der var jævnlige demonstrationer, til fods og på cykel, gennem Beijings gader, også med deltagelse af arbejdere. Kravene lød på demokrati og frihed, men også på indgreb mod korruption, inflation, dårlige forhold for de studerende på universiteterne og oprejsning for Hu Yaobang for de anklager, hans modstandere inden for partiledelsen havde brugt som begrundelse for at afsætte ham.

De kinesiske studerende på sproginstituttet arbejdede til langt ud på natten med at lave plakater og aftale møder og demonstrationer. Når man besøgte dem på deres værelser – hvilket instituttets ledelse faktisk havde indskærpet ikke måtte finde sted – blev man modtaget med v-tegnet for

sejr.

På Tiananmen-pladsen var der store bannere med slagord som: „200.000 universitetsstuderende sværger at vil kæmpe for demokrati og frihed til sidste mand“.

Den revolutionære gejst fejlede ikke noget.

Men når man spurgte de studerende på Tiananmen-pladsen, hvad demokrati og frihed indebar, var svaret noget svævende. Man var ikke ude på at afskaffe det kommunistiske styre – der var ikke efter 40 års etpartistyre noget alternativ inden for rækkevidde –, men landets ledere skulle lære at opføre sig ordentligt og lytte til folkets ønsker og behov. „De skal ikke bestemme alt“.

Jeg fik også fra en studerende forklaringen på, hvorfor det ikke betød noget, at regeringen havde erklæret militære undtagelsestilstand: „Der findes en international bestemmelse om, at såfremt en militær undtagelsestilstand ikke er effektueret inden en uge, er den ugyldig“. Og den uge var allerede gået.

Vendepunktet: Sultestrejke

Et afgørende vendepunkt i konflikten mellem de studerende og partiledelsen kom den 13. maj, da 1000 eller endnu flere studerende begyndte en sultestrejke på Tiananmen-pladsen. Hvad der havde været nogenlunde fredelige demonstrationer, ofte i en

Studerende fra Beijings universiteter marcherede gennem Beijings gader med krav om demokrati og frihed. Tusinder af demonstranter omdannede Tiananmen-pladsen til en interimistisk teltlejr i solidaritet med 3000 studerende, der sultestrejkede for at tvinge det kommunistiske parti til at forhandle med protestbevægelsens ledere om demokrati, frihed og andre krav. Fotos: Flemming Poulsen.

Vægaviser orienterede hver dag sproginstituttets beboere om, hvordan det gik med demonstrationen på Tiananmen-pladsen. På den indsatte vægavis, dateret 16. maj, står der bl.a.: Sidste nyt. De af vore medstuderende, der netop er vendt tilbage fra Tiananmen-pladsen, siger, at de fleste af vore sultestrejkende medstuderende er udmattede og snart ikke kan klare mere (...). Kære venner, Universitetsavisen har tænkt sig at tage til Tiananmen-pladsen efter aftenrydningerne for at vise vores opbakning. Vi beder jer alle forberede jer på at gennemføre en stille demonstration på Tiananmen-pladsen natten igennem.

Oversættelse: Signe Ptaszynski. Foto: Flemming Poulsen.

Demonstranter havde hængt et skilt om halsen på stenløven ved hovedindgangen – Xinhua Porten – til det område midt i Beijing, hvor det kommunistiske partis øverste ledelse og regeringen holder til. På skiltet står der: Xinhua Portens samaritertjeneste.

Oversættelse: Signe Ptaszynski. Foto: Flemming Poulsen.

næsten løssluppen stemning, var pludselig blevet alvor. Unge menneskers liv og helbred var i fare – i et socialistisk samfund, der havde slået sig op på at ville afskaffe feudalsamfundets sult og nød, lød det i forbitrede kommentarer på Tiananmen-pladsen.

Efter seks dages sultestrejke – i den officielle presse gennemgående betegnet som „en faste“ – var der meldinger om, at over 2000 af de „fastende“ var besvimet og indlagt på sygehuset. I China Daily skrev en reporter, at „Beijings borgere hulker ved synet af de mange studerende, der ligger ubevægelige på Tiananmen-pladsen“.

På sproginstituttet blev jeg en aften omkring midnat vækket af en kinesisk studerende, der spurgte, om jeg havde nogle tomme, rengjorte flasker med prop i. Et hold studerende var klar til at cykle ind til Tiananmen-pladsen med vand til de sultestrejkende.

Konflikten var pludselig blevet en sag, der berørte alle borgere. Om aftenen samledes mange mennesker i boligkvarteret omkring sproginstituttet, og der blev holdt taler i gadelygternes skær og diskuteret. Det var tydeligt, at de studerendes protester mod styret havde folkelig opbakning.

Sultestrejken blev iværksat for at tvinge partilederne til at mødes med studenterlederne. De efterkom kravet, efter at sultestrejken havde varet i fem dage. Regeringschefen Li Peng mødtes med de studerendes ledere, men China Daily kunne meddele, at mødet endte uden resultat. „Ingen af parterne viste vilje til et kompromis“.

Pressefrihed

Den officielle presse, der ellers var underlagt en streng censur, havde efterhånden fået karakter af en fri presse. Faktisk havde de studerende fået opfyldt deres krav om pressefrihed – for en stund, skulle det vise sig.

I China Daily kunne man fx læse følgende rapport fra en af avisens egne medarbejdere:

„Over en million mennesker fra alle dele af samfundet i Beijing deltog i går spontant i en demonstration

til støtte for 3000 fastende studerende på Tiananmen-pladsen. I demonstrationen deltog journalister, fabrikarbejdere, gymnasieelever, stats-tjenestemænd, bankfunktionærer samt civile tjenestegørende i hæren. De råbte slagord som „Red de fastende studerende“, „Protestér mod regeringens ligegyldighed over for de studerendes vanskelige situation“.

Det officielle nyhedsbureau Xinhua citerede fra en ledende artikel i det kommunistiske partis hovedorgan, Folkets Dagblad: „De seneste ugers studenterbevægelse har vakt folkets sjæl til live og højnet moralen og den offentlige bevidsthed“.

På Tiananmen-pladsen, hvor flere tusinde studerende havde slået sig ned i interimistiske telte, var stemningen afslappet. Man gik omkring og snakkede med hinanden, hvilte sig i liggestole eller på en madras, læste aviser. Men når talen var om de sultestrejkkende, blev tonen medfølelse og bekymret.

Demonstranterne havde sat myndighederne ud af spillet i den centrale dele af Beijing. Demonstranter optrådte som færdselsbetjente, politiet var ikke at se nogen steder.

Efter at der var indført militær undtagelsestilstand skulle militæret naturligtvis sættes ind for at „effektueres“ den. Militære køretøjer fyldt med soldater var på vej mod Beijing. På en cykeltur i omegnen oplevede jeg, hvordan det foregik. I et vejkryds ved en indfaldsvej til Beijing var nogle militære køretøjer fyldt med soldater blevet omringet af lokale beboere. De trykkede soldaterne i hånden, snakkede med dem, stemningen var hjertelig, soldaterne smilte og vinkede. Efter en halv times tid vendte køretøjerne om og kørte bort.

Den slags episoder var der mange af, fremgår det af senere rapporter. Der er endog billeder af soldater, der gør V-tegn til de beboere, der havde standset køretøjerne, og af et barn, der giver en soldat en isvaffel.

Mod slutningen af maj var der tegn på, at besættelsen af Tiananmen-pladsen var ved at gå i opløsning. Af-fald hobede sig op, nogle steder var de sindrige arrangementer med sol-

sejl og telte faldet sammen og fik lov at ligge. De interimistiske toiletter blev ikke tømt. Man kunne få den tanke, at besættelsen af Tiananmen-pladsen var ved at gå i sig selv igen.

I den sidste uge af maj gik der rygter om, at militæret snart ville rykke ind for at rydde pladsen. Det ville ende med et blodbad, og udlændinge risikerede at blive arresteret.

Det lød troværdigt, så lørdag formiddag den 3. juni forlod jeg Beijing. Ud på aftenen gjorde militæret ganske rigtigt klar til at rydde pladsen.

„Massakren“

Afslutningen på syv ugers konflikt mellem landets ledelse og befolkningen har fået den slagkraftige og sejlivede betegnelse „Tiananmen-massakren“ hæftet på sig. Denne betegnelse fremmaner billedet af store militærstyrker, der foranstalter et blodbad på fredelige demonstranter på Tiananmen-pladsen. Hvis man med „massakre“ mener det samme som Den Store Danske Encyklopædi, nemlig „lemlæstelse eller drab af mange mennesker på én gang“, kan man næppe tale om en massakre på eller omkring Tiananmen-pladsen.

Der er stærkt modstridende beretninger om, hvad der skete i den weekend, men det står nogenlunde fast, at kampvogne og andre militære køretøjer med tusindvis af soldater lørdag aften satte kursen mod Tiananmen-pladsen ad de boulevarder, der går gennem det centrale Beijing.

Beboerne strømmede ud på gaderne for at standse køretøjerne, men i modsætning til, hvad de havde oplevet tidligere, lod militæret sig ikke standse. Beboerne byggede barrikader, busser blev stukket i brand, folk stillede sig op foran køretøjerne, men de militære kommandanter havde nu ordre til at køre videre og skyde på alt og alle, der spærrede vejen til Tiananmen-pladsen. Søndag morgen lå der hundreder af lig langs gaderne, der fører til Tiananmen-pladsen.

På vej mod Tiananmen-pladsen blev soldaterne mødt med tilråb som: mordere, fascister, skiderikker, dyr.

En times tid efter midnat natten til søndag omringede kampvogne og

pansrede køretøjer fyldt med bevæbnede soldater Tiananmen-pladsen, men der var ingen tegn på, at soldaterne ville gribe ind over for de tusinder, der stadig opholdt sig på pladsen. De studerendes ledere var samlet ved Heltemonumentet midt på pladsen. De drøftede, om man skulle forlade pladsen, men kunne ikke blive enige.

Den taiwanske sanger og sangskriver Hou Dejian havde natten igennem tæt kontakt med de studerendes ledelse, men uden at være medlem af den. Hen imod daggry fik han ledelsens tilladelse til at opsøge den officer, der havde opsynet med Tiananmen-pladsen, og foreslå, at militæret ville medvirke til, at pladsen blev rømmet i ro og fred. Efter et kort møde med sine overordnede kunne officeren meddele, at alle kunne forlade pladsen, men det skulle ske inden daggry, dvs. omgående. Officeren viste, hvad vej det var sikrest at følge bort fra pladsen.

Hou Dejian meddelte Hovedkvarteret, hvad officeren havde sagt. Efter en kort diskussion og en afstemning (med et tvivlsomt resultat) vedtog man at forlade Den Himmelske Freds Plads. Det skete kl. 5 søndag morgen.

Der er rapporter om, at nogle i natens løb blev dræbt af skud fra soldater på Tiananmen-pladsen, andre da de var kommet uden for pladsen.

Hvor mange der blev dræbt, ved man ikke. Den kinesiske regering har meddelt, at der var 241 døde, soldater medregnet, og 7000 sårede.

Andre kilder taler om flere tusinde døde og helt op til 30.000 sårede.

Kilder:

Michael Fathers and Andrew Higgins: The Rape of Peking.

George Black and Robin Munro: Black Hands of Beijing.

Den kinesiske organisation Human Rights in China (med hjemsted i USA).

Transskription af dokumentarfilmen „The Gate of Heavenly Peace“.

Wikipedia

KINAS SOFISTIKEREDE CENSUR

Globale medier i verdens brændpunkter
Redigeret af Ehab Galal og Mette Thunø
Museum Tusulanums Forlag
169 sider, 148 kr.

Af Gert Holmgaard Nielsen

Marts 2003. Jeg var netop ankommet til Beijing som DRs radioreporter og var taget til det årlige pressemøde, som holdes dagen før, Folkekongressen træder sammen. Talsmanden svarede tilsyneladende beredvilligt på spørgsmålene fra hoben af kinesiske og udenlandske journalister – men også kun tilsyneladende. Der tegnede sig hurtigt et mønster. Når en kinesisk journalist stillede et spørgsmål, fik han eller hun altid et langt, fyldigt svar garneret med lidt statistik. Når en udenlandsk kollega spurgte, var svaret altid kort og ukonkret.

Da var det, at jeg lagde mærke til tolken på podiets fløj. Når talsmanden besvarede et kinesisk spørgsmål, sad hun og kiggede i sine papirer. Når han holdt inde, oversatte hun til engelsk. Når han fortsatte sit svar, gav hun sig til at strege ud linje for linje. Jeg stillede mig op bag podiet for at undersøge det nærmere, og det gik op for mig, at tolken havde en fuldt færdig oversættelse af talsmandens svar til de kinesiske journalister udarbejdet før pressemødet. Hver gang hun havde oversat en del af det, stre-

gede hun systematisk de pågældende linjer i manuskriptet ud. Hvis jeg virkelig havde ret i min antagelse – og jeg var ikke i tvivl – så betød det også, at alle spørgsmålene fra de kinesiske journalister var aftalt på forhånd. Vi udenlandske journalister var kun vidner til et skuespil, som alle kinesiske deltagere lod som om det var den skinbarlige virkelighed. Men vi fik lov til at lege lidt med i forestillingen.

De kinesiske medier er censurerede. Det ved ethvert barn. Alligevel er Kinas medievirkelighed ikke hverken sort eller hvid. Der er en masse interessante, grå nuancer, og det er disse nuancer, som Mette Thunø og Marina Svensson sætter under lup i hvert sit kapitel i „Globale medier i verdens brændpunkter“, som går tæt på pressen, hovedsageligt i områder med totalitært styre som Kina, Rusland og Mellemøsten. Jeg skal her nøjes med at kigge på de to kapitler om Kina.

Kineserne bliver tæppebombet med information hver dag. Alene den statslige tv-station, CCTV, har 16 kanaler. Dertil kommer i snevejs af lokale kanaler. Der udkommer omtrent 2000 forskellige aviser plus et utal af magasiner, mens æteren flyder over med lydbølgerne fra en lang række radiostationer. Og så er der naturligvis internettet. Mere end 200 millioner kinesere er online.

Det utrolige ved hele historien er, at på trods af den teknologiske udvikling, på trods af at de kinesiske medier er blevet kommercialiserede, og på trods af at de kan rapportere meget mere frit om mange flere emner, end de kunne, før Deng Xiaoping ændrede Kinas kurs i 1978, så er censuren stort set effektiv på de emner, som Kinas Kommunistparti (KKP) har udpeget som særligt følsomme. Ind imellem og i sjældne, ubevogtede øjeblikke dukker der uønskede historier op – især på internettet – men som Mette Thunø konstaterer, så har myndighederne stort set fået det, som de vil have det. „Således har adgangen til internettet og de hurtigere informationsstrømme fx ikke bevirket, at yngre generationer har viden om demokratidemonstrationerne i 1989

eller kendskab til selvstændighedsbevægelserne i Taiwan og Tibet“, bemærker hun.

Når projektet hidtil er lykkedes, forklarer hun det med, at censuren siden 1990'erne er blevet forstærket i en mere subtil form. „Juridisk set er det de statslige organisationer og institutioner, der som licensejere til medierne stadig har ansvaret for udgivelse, men i praksis er det private virksomheder, der står for produktion, indhold og distribution“, skriver hun. Det stiller de kinesiske medier i et spændende dilemma mellem marked og stat, der er velkendt, men som det er interessant at læse om i detaljer.

Kina har for eksempel sin egen form for undersøgende journalistik – i virkeligheden ofte forklædt propaganda, men alligevel tit meget virkningsfuld. Der gøres for eksempel udbredt brug af skjult kamera på kinesisk tv, men over tid lægger man mærke til, at det altid er de små fisk, som er ofre for det skjulte kamera. Som Marina Svensson konstaterer i sit kapitel, så retter den undersøgende journalistik sig altid nedad, aldrig opad. „Den slår fluer ihjel og lader elefanterne gå fri“, konkluderer hun, for „KKP tillader kun undersøgende journalistik i det omfang, at skydeskiven er underordnede embedsmænd og deres magtmisbrug“.

Thunø og Svensson giver på deres begrænsede plads et godt og detaljeret billede af Kinas medier anno 2009. Et forhold, som der mangler et bud på, er, hvad Kinas sproglige barriere i forhold til Vesten betyder for myndighedernes muligheder for at fastholde informationskontrollen. Man sidder kun tilbage og vil gerne vide mere, men så leverer begge forfattere heldigvis en detaljeret bibliografi, som man kan kaste sig over.

Mette Thunø er ph.d. og prodekan ved Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet. Marina Svensson er lektor, ph.d. og researcher på Øst- og Sydøstasiatiske Studier, Lund Universitet.

MØDET MED KINAS SAMTIDSKUNSTNERE

KINESISKE TRADITIONER BLANDES MED VESTLIGE KUNSTSTRØMNINGER

„Den moderne kinesiske kunst har gennemgået en utrolig udvikling i de sidste ca. tyve år. Siden midten af 1990'erne er det gået meget stærkt, idet fremtrædende kinesiske kunstnere har fået stor gennemslagskraft på den internationale scene“. Med disse ord kunne dr. phil. Else Marie Bukdahl fortælle, at det går helt fint for nutidens kinesiske kunstnere, da hun holdt foredrag i Dansk-Kinesisk Forening den 8. januar 2009 om kinesisk samtidskunst.

Af Flemming Poulsen

Else Marie Bukdahl var i tyve år, fra 1985 til 2005, rektor for Det Kongelige Danske Kunstakademi. I 1999 fik hun, ret tilfældigt, forbindelse med kinesiske kunstnere og har mødt ret talrige af dem under sine mange besøg i Kina. Hun illustrerede sit foredrag med fotografier af over 30 kinesiske og mongolske samtidskunstners nyeste værker, så foredraget fik karakter af en kunstudstilling med billederne projiceret op på lærredet og med hende selv om guide.

De billeder, hun viste, havde et andet indhold og en anden stil end dem, man normalt ser på udstillinger af moderne kinesisk kunst, sagde Else Marie Bukdahl. „I nogle udstillinger vælger man noget alt for provokatorisk, noget gammeldags, somme tider lidt pornoagtigt“. De billeder, Else Marie Bukdahl viste fotografier af, er alle af nyere dato, de fleste er skabt efter 2000.

Kunstudstilling fra Det Indre Mongoli

Else Marie Bukdahl fortalte, hvordan hendes møde med de kinesiske samtidskunstnere kom i stand:

Et brev adresseret til Det Kongelige Danske Kunstakademi i København blev i første omgang betragtet som en spøg. Brevet kom i 1999 fra Kunstakademiet i Hohhot, hovedstaden i den kinesiske provins Det Indre Mongoli. Det var ikke stilet til en bestemt afdeling eller person, så det fik lov til at vandre fra kontor til kontor, indtil det endte på rektors skrivebord. At det blev betragtet som noget, der ikke skulle tages alvorligt, skyldtes, at det indeholdt et temmelig overraskende ønske fra lærere ved det mongolske akademi. De bad om at få lov til at vise deres elevers afgangsværker på en udstilling i Kunstakademiet i København. De ville selv medbringe værkerne, der alle var af papir – tegninger, grafik, fotografier. Det måtte da vist være en spøg ....

Akademiets rektor betragtede ikke brevet som en spøg, så Kunstakademiet i København svarede lærerne på Kunstakademiet i Hohhot, at de var velkomne til at holde deres afgangsudstilling i København. En dag duk-

kede så fem kunstakademi-professorer fra Hohhot op i København med afgangsudstillingen i kufferterne. Professorerne var ledsaget af en kinesisk kunstner, Tong Wong, der på det tidspunkt boede i Sverige og talte både svensk og engelsk og havde været med til at arrangere de mongolske professorers rejse. Da ingen af dem talte andet end kinesisk og mongolsk, fik Tong Wong hvervet som tolk. Han har siden været mellemmand mellem de to kunstakademier og har været tolk for Else Marie Bukdahl, når hun holdt forelæsninger og besøgte kunstnere i Kina. Han bor nu i Kina, hvor han har fået en fremtrædende plads i det kinesiske kunstliv.

Dansk kunstudstilling i Det Indre Mongoli

Den mongolske afgangsudstilling i København blev en succes og førte i de følgende år til et tæt dansk-kine-

Den fremtrædende kunstner Tong Wong har brugt en gammel kinesisk fortælling om, at fiskene gerne vil snakke med os mennesker. Drengen: Jeg kan ikke forstå, hvad I siger. Fiskene: Jamen, vi vil gerne snakke med dig. Drengen: Så må vi finde et fælles sprog, så vi alle sammen kan snakke med hinanden.

Det er den gamle kinesiske ide om fællesskab, kunstneren har taget op.

Tong Wong: Fisk, 2004

Gaven til Beijing

Sammen med billedhuggeren Bjørn Nørgaard og andre fik Else Marie Bukdahl i 2007 indsamlet en halv million kroner. Pengene blev brugt til at få taget afstøbninger af værdifulde statuer fra den græske oldtid og renæssancen, især et værk af Michelangelo. Afstøbningerne var en gave til The Central Academy of Fine Arts i Beijing for at styrke båndene mellem kinesiske og danske kunstnere.

Qi Mengguan:
Mongolsk kriger, ca. 2007

Qi Mengguan har fået sin uddannelse i Hohhot, men arbejder i dag i Beijing som fri kunstner. Han er kendt for sine relieffer, lavet i en særlig mongolsk bjergart i en realistisk stil og præget af humor. Manden her er en soldat i den mongolske hærfører Djengis Khans hær i det 12.-13. århundrede. Men den hær eksisterer jo ikke mere. Bag soldaten ligger der en hare, han har tabt sin revolver – eller lagt den på jorden, fordi han skulle tage et billede med det kamera han har på sin venstre arm? Han er bevæbnet med en kødhakker. Kunstneren har rigtig moret sig!

Zhao Xianfeng:
Person in Mirror, 2007
Zhao Xianfeng har skabt kunst med megen humor ved at lade små mænd myldre rundt i billedet. De er optaget af at nedrive magtens symboler, hvad enten det er tårne eller den kejserlige bærestol. Deres færden er i flere tilfælde kommenteret gennem små underfundige tekster. Der er en eller anden form for kritik af magten i hans billeder, men humoristisk bearbejdet.

sisk samarbejde inden for kunstens verden. I 2004 blev professorer, andre lærere og studerende inviteret til at lave en udstilling i Hohhot, så fem professorer og fem studerende fra Det Kongelige Danske Kunstakademi drog til Det Indre Mongolis hovedstad med en stor udstilling af dansk kunst.

Det var, med Else Bukdahls ord, „bare helt fantastisk. Vi var glade for hinanden, og vi mødte en kultur, som udenforstående ellers ikke har adgang til“.

I 2005 inviterede Tong Wong Else Marie Bukdahl til at lave en udstilling

af dansk kunst i hans og hans kærestes galleri – Lan Lan Galleriet – i Xiamen i Sydøstkina. Udstillingen blev året efter flyttet til The Central Academy of Fine Arts i Beijing, og Else Marie Bukdahl og andre fra det danske kunstakademi blev inviteret til at overvære den. Else Marie Bukdahl holdt i forbindelse med udstillingen nogle forelæsninger om dansk kunst – med 300-400 kinesiske kunstnere som tilhørere hver gang.

Under flere ophold i Kina i de følgende år fik Else Marie Bukdahl gennem Tong Wong personlig kontakt med mange fremtrædende kine-

siske kunstnere og deres venner. Det har givet hende et førstehånds indblik i kinesisk samtidskunst.

De senere års kinesisk kunst har ikke mindst været præget af kunstnere, der er blevet inspireret af vestlige kolleger.

„Det spændende ved kinesisk kunst nu er, at nogle kunstnere har bearbejdet deres egen kunstneriske tradition, den gamle meget fine kinesiske kunst, som der stadig er mange der laver, samtidig med, at de er blevet inspireret af vestlige traditioner og derved er nået frem til at skabe nogle udtryksformer, hvor man kan se tråd-

Tong Wong har gennem sit samarbejde med Else Marie Bukdahl ofte besøgt København, som har inspireret ham til at male dette billede – biler parkeret langs fortovet og til højre huset med et kig ind ad vinduet til kvinden i værelset. Kunstneren har på sin egen måde omarbejdet det gamle kinesiske multiperspektiv, hvor to situationer af samme fortælling kan stå ved siden af hinanden.

Zhang Liqi er skulptør. Han er inspireret af de kunstnere i Vesten, der lavede bevægelige jernskulpturer, fx Robert Jacobsen. Der er megen humor i hans værker, mange sjove detaljer. På skulpturen her er der en mand og en kvinde, og de har altså en motorcykel stående, hvis de skulle få lyst til en tur ud ad landevejen.

Tong Wang: København, 2007.

Zhang Liqi: Uden titel, ca. 2007

ene fra deres egen tradition og mødet med Vesten. Det er blevet til originale kunstneriske sammensmeltninger af to kunstneriske traditioner, og på det grundlag er der skabt en udtryksform, der har en personlig profil“.

Kunstnere med et budskab

Blandt de kunstnere, Else Marie Bukdahl præsenterede i forbindelse med sit foredrag, var Huang Yong Ping og hans grænseoverskridende installationskunst. Han er „en af de helt store stjerner på den kinesiske og den internationale himmel“. Han kom til Vesten i 1985 og bor nu mest i Frankrig.

En af hans installationer fra 2007 (som også blev vist i Kunsthallen i Brandts Klædefabrik i Odense for nogle år siden) forestiller ruinen af Romerrigets største amfiteater, Kolosseum i Rom. Romerriget faldt sammen, men for at vise, at rødderne fra de gamle riger og de gamle kulturer skaber nye meningsmønstre, sørger Huang Yong Ping for, at der vokser planter op i hans store model af det romerske Amfiteater. „Han vil vise, at ud af det, der gik til grunde og var en ruin, Romerriget, dukkede der nye kulturer op. For en selvforståelse er det vigtigt at have blik for, at der er en kontinuitet“.

En anden af hans berømte installationer er lavet så fint, at man tror, det er huden af en elefant, men elefanthylstret er lavet af plastic. Med den installation vil Huang Yong Ping pege på den rovdrift, som vi i Vesten har drevet over for andre kulturer og altså også over for dyrelivet.

Vestlig indflydelse

Der er flere eksempler på, at kinesiske kunstnere har ladet sig inspirere af vestlig ekspressionisme, men kineserne har bearbejdet den på deres egen måde. Den nordiske ekspressionisme fra ca. 1910 til ca. 1920 inspirerede kineserne til at arbejde med ekspressionismens formsprog, og den inspiration er levende den dag i dag. For mange kinesere er ekspressionisme ikke noget fremmedartet. Den har befriet kunstnerne for de gamle krav om at efterligne virkeligheden. De ki-

nesiske kunstnere har aldrig været stillet over for disse krav, og sådan er det også i dag.

Et andet eksempel på en dialog med den kinesiske tradition er det, der kaldes multiperspektivet. Kineserne har aldrig interesseret sig for vestlige kunstneres fremstilling af perspektivet, for når det anvendes, får man alt for lidt at vide om billedets motiv. Kineserne arbejder med multiperspektivet, der giver mulighed for at skildre tre eller fire begivenheder i et og samme billede. Lu Daolong fra Qianqiu Studieskolen i Xiaman er et eksempel. Øverst i et af hans billeder kan der fx være en elskovsscene oppe i bjergene, nedefor en scene, hvor en mand sidder og fisker, og nederst måske en scene med et flot hus eller et slot.

Men samtidig er der en svag inspiration fra vestlig surrealisme, for der er noget dæmonisk, en smule uhyggeligt, over hans billeder. Er det en oversvømmelse, der er i gang, eller er det lyset fra himlen, der dukker frem. Det kan man diskutere, men det er, som om det mere er et drømmesyn end en del af den virkelighed, vi kender. Kinesernes styrke, kan man sige, er, at de aldrig har haft den hårdtslående naturalistiske tradition, vestlige kunstnere arbejder med, den er meget lidt kinesisk.

Figurer og symboler

Wu Jian'an er en kunstner, der arbejder både med billeder og tegn. Han er lektor i afdelingen for eksperimentel kunst på The Central Academy of Fine Arts i Beijing. Her får de lov til „det vildeste af det vilde“, men de lærer også teknikken i den gamle kunst, fx ved papirklip. I et af sine værker har Wu Jian'an tegnet 18 små figurer og har på skrift knyttet kommentarer til dem: Blomster og en udstrakt hånd eller fod symboliserer livskraft, en hånd med bøjede fingre eller en fod med bøjede tæer kan symbolisere nedtrykthed eller ufrihed, en siddende fugl symboliserer visdom, hænder, der peger i bestemte retninger, er udtryk for tillid og magt, skabninger med et menneskeligt hoved og en slanges krop eller

med en lang hale symboliserer den traditionelle kultur, og en abe er symbol på kunstneren selv.

Nogle af symbolerne findes på billedet på forsiden af dette nummer. Papirklip er en kunstart, som Wu Jian'an mestrer i en sjælden grad, fortalte Else Marie Bukdahl.

„For os i Vesten kan det se ud som en uoverkommelig opgave at skabe et så kompliceret papirklip. Jeg har set det selv i Kina og er blevet overrasket. Men kineserne har arbejdet med den teknik i mange hundrede år og ved præcis, hvorledes de med forskellige sakse og små knive kan fremtrylle de mest fascinerende og indviklede papirklip“.

Kunstnere med humor

Nogle af de samtidskunstnere, Else Marie Bukdahl præsenterede, har det til fælles, at de benytter humoren i deres kunst. Et par eksempler er vist på midtersiderne (billedteksterne er citeret fra foredraget):

Qi Mengguang er uddannet på Fine Arts Department i Normal University i Indre Mongoli. Han arbejder i dag i Beijing med relieffer i en meget realistisk stil.

Zhang Liqi er skulptør og leder af Dalian Institute of Sculpture. Hans skulpturer er inspireret af de jernskulpturer, som vi i Vesten især kender fra 50'erne.

Zhao Xianfeng arbejder i lighed med Wu Jian'an med det, der kaldes kinesisk konceptkunst, det vil sige, at der i billederne bliver indføjede tekster, der kommenterer de scener, vi ser, eller optræder som selvstændige, i dette tilfælde humoristiske, kommentarer.

Tak til Tong Wong for fotografierne af de kinesiske kunstneres værker og for tilladelsen til at trykke dem i denne artikel. Red.

FIN BOG TIL UNDERVISNING

Sven Burmester:
En verden til forskel
Tre familier, tre civilisationer
Informations Forlag 2009
120 sider, 199 kr.

Af Jette Mechlenburg

En verden til forskel er skrevet med det formål at gøre det af med nogle af de fordomme, som de fleste af os løber rundt med, og dermed gøre os mere tolerante i en globaliseret verden, siger Burmester i sit forord til bogen, som er en efterfølger eller en slags gentagelse af hans bog *Fred og Fare*, som udkom i 2007. Hvor Burmester i *Fred og Fare* beskrev verden i tre adskilte civilisationer, Islam, Kina og Vesten – i bogen også kaldet Halvmånen og Sværdet, Muren og Dragen, Magten og Markeder – forsøger han her at gå et skridt nærmere en forståelse af, hvordan almindelige menneskers liv former sig inden for de tre civilisationer ved at konstruere tre familier i middelklassen og beskrive deres liv i dagligdagen.

Burmester gør en dyd ud af at pointere, at han nok forsøger at være objektiv, og det mener han at han kan være, fordi han lever i de tre civilisationer til daglig – en del af året i Cairo, en del i Chengdu/Kina og en del i Washington D.C. hvor han har sin familie – og dermed helt personligt

har stor viden om det, han beskriver. Han mener også, det giver ham ret til at vurdere subjektivt, hvad der er godt og skidt inden for de tre civilisationer, og han gør klart at han, hvad han tror alle danskere gør, foretrækker den vestlige verden med dens personlige frihed, med dermed følgende ret til at vurdere hvilke kulturer der er stærkere end andre.

Det er en bog skrevet med pædagogisk løftet pegefinger, og det er en bog med præcise og klare konklusioner. Burmester siger det allerede i forordet: 1. Islam er i sin nuværende form en syg og fejlslagen civilisation. 2. Kina har hjulpet en halv milliard mennesker ud af fattigdom, hvilket er verdenshistoriens største bedrift. 3. USA er bedre end sit rygte og bliver endnu bedre under præsident Obama.

En verden til forskel vil være udmærket til læsning i forbindelse med projektarbejder fra 9. klassetrin til gymnasiet/HF. Ikke som kildelæsning, men som baggrundslæsning. For mennesker der har rejst omkring i verden, hvad også mange unge har, vil meget af det beskrevne måske virke for generaliserende, for forudsigeligt. Generaliseringer kan være brugbare, men balancen er hårfin til det banale. Det her ved vi da godt, vil nogen sige, og spørge hvad der ligger bag alle de dagligdagens skik og brug Burmester beskriver. Vel, så læs *Fred og Fare*, svarer Burmester. For unge der ikke aner noget om verden, og dem er der mange af, vil den være en øjenåbner. De kender Ahmed, Fatima og Sulejma, sikkert også Wang, fra skolen eller gaden, og de vil finde det spændende at prøve at forstå de skikke og vaner der hører deres kultur til.

Som baggrundslæsning i undervisningssituationer vil det være en fin bog, siger min objektive vurdering.

Min subjektive kritik, og subjektivtvinger Burmester mig til at være ved selv at være det, er at Burmester har skrevet en bog, der både vil være i overensstemmelse med virkeligheden, ganske vist en konstrueret virkelighed i og med at han beskriver modelfamilier, men samtidig en bog hvor

forfatteren vil fortælle mig, hvad jeg skal mene. Det skal jeg sgu nok selv bestemme, vil jeg som læser sige. Hvad mening har det fx for forståelsen af, hvordan en kinesisk familie lever, at Burmester ikke kan lide månekager?

Burmester deler verden op i tre civilisationer og kalder dem Islam, Demokrati, Materialisme. Det er betegnelser for tre forskellige kategorier og er derfor usammenlignelige. Islam er en religion, demokrati en styreform, materialisme en livsholdning.

Jeg mener det er forkert at kalde den ene af de tre civilisationer for Islam. Det er ikke kun i den arabiske verden, at der findes muslimer, men overalt i verden, også i større antal i Vesten. Det Burmester mener er vel de lande, hvor det politiske styre hviler på islam, altså lande hvor religion og politik er kædet sammen.

Så når Burmester fx skriver „Betyder det altsammen at udsigterne for islam er håbløse?“ (s. 44), mener han med betegnelsen islam de lande, der styres af islamiske regimer og ikke religionen som sådan.

Det der underer mig mest er Burmesters udsagn: „Under amerikansk lederskab står vi jo på godt og ondt for en moralsk verdensorden. Den kinesiske vil blive amoralsk, eller i værste fald umoralsk. Kineserne vil aldrig blande sig i andre landes interne forhold“ (s. 83). Så vidt jeg kan læse, er det her to former for moral det handler om, en vestlig og en kinesisk/østlig. Moral er kulturbestemt, tror jeg også Burmester vil sige, og ikke blot et spørgsmål om god eller dårlig moral ud fra en fastlagt vestlig målestok.

Burmesters fremtidsbillede er en fredelig sameksistens mellem de tre civilisationer, han ser verden opdelt i, og uanset at man som læser indimellem er meget uenig med ham, er bogen værd at læse, fordi den tvinger en til kritisk at tænke efter – det er vist det han vil med sin bog.

I HAR SKYDEVÅBEN, JEG HAR EN PEN

TIBETANSK DIGTERS SKARPE KRITIK AF KINESERNE

Tsering Woeser – også kendt blot som Woeser – er en tibetansk digter, der bruger sin kunst til at kritisere de kinesiske myndigheders fremfærd i Tibet. I 2008 udgav et amerikansk forlag 42 af hendes digte, skrevet over tyve år, oversat til engelsk. Fra den bog har vi valgt tre digte som eksempel på en tibetansk digters udtryksformer.

Af Anette Kruse

Woser bor i Beijing sammen med sin mand, forfatteren og tibetkenderen Wang Lixiong. I perioder har hun besøgt Tibet, men i august 2008 indtog de kinesiske myndigheder hendes tilladelse til at opholde sig i Tibets hovedstad Lhasa. På sin blog skrev hun 23. august 2008 et længere digt, Frygtens Lhasa, hvis første linier, oversat fra engelsk, lyder:

Et hastigt farvel til Lhasa,
nu en frygtens by.
Et hastigt farvel til Lhasa,
hvor frygten er større end den
samlede frygt efter '59, '69 og '89.

Efter digtet tilføjede hun disse ord:
„Jeg var i Lhasa fra 17. til 23. august, den korteste periode jeg nogen sinde havde været der. Jeg var tvunget til forlade byen. Med dette digt vil jeg huske den. Og der er noget jeg ønsker at sige: I har skydevåben, jeg har en pen“.

Tsering Woeser blev født i Lhasa i 1966 og voksede op i en familie med en tibetansk mor og en kinesisk far.

Da hun var fire år gammel flyttede familien til det tibetanskbefolkede område Kham i det vestlige Sichuan. Her gik hun i skole og lærte at skrive og læse kinesisk, hvorimod hun aldrig fik lært at skrive og læse tibetansk, selvom hun taler det.

Hendes holdning til kineserne var præget af faderen, som var højtstående officer i den kinesiske hær. Hun

var længe af den opfattelse, at den kinesiske hær var kommet til Tibet for at befri tibetanerne.

1988 tog hun afgangseksamen i kinesisk litteratur fra Nanxi universitet i Sichuans hovedby Chengdu, og hendes højeste ønske var at skrive digte. Hun arbejdede nu nogle år som reporter på en lokal avis, men vendte 24 år gammel tilbage til Lhasa, hvor hun havde fået ansættelse som redaktør ved et kinesisksproget tidskrift for tibetansk litteratur.

Gennem sit arbejde begyndte hun at få øjnene op for sit hjemlands historie og religion, og hun følte sig tiltrukket af buddhismen. Efter sin fars død i 1991 blev hun klar over, at han havde været buddhist i det skjulte. Det og læsningen af Dalai Lhasas selvbiografi var medvirkende årsager til, at hun selv begyndte at tage buddismen til sig. Politisk blev den amerikanske forfatter John F. Avedons skildringer af Tibet og den landflygtige Dalai Lama, som han har interviewet, en øjenåbner, og det blev et afgørende vendepunkt for hende, da Kina i 1995 blandede sig i valget af de tibetanske buddhisters næstøverste leder, Panchen Lama. Woeser, der af sin far havde lært at respektere Kinas kommunistiske parti, begyndte nu for alvor at se sig om med kritiske øjne.

Hendes første bog kom i 1999, digtsamlingen Xizang Zai Shang (Tibet Above), hvor hun forsøger at udforske den tibetanske identitet. Den næste bog, Xizang Bijii (Noter om Tibet) fra 2003 var en samling prosastykker og essays, der mere direkte tog stilling til forholdene i Tibet. Den blev udgivet på et kinesisk forlag i Guangzhou, men blev forbudt otte måneder senere. Da hun efterfølgende nægtede at underkaste sig politisk genopdragelse, mistede hun sit arbejde.

Fra 2003/04 har hun været bosat i Beijing, hvor hun blev gift med Wang Lixiong, som hun havde lært at kende gennem arbejdet med bogen „Sha Jie“ (Forbidden Memory), der er udkommet i Taiwan. Bogens udgangspunkt var hendes fars efterladte bildeleder fra Kulturrevolutionens Tibet

kombineret med egne interviews med nogle af de personer, der optræder på faderens billeder.

De kinesiske myndigheder har ikke været begejstrede for Woeser, så hun har været tvunget til at finde utraditionelle veje at nå ud på. Længe havde hun to meget læste blogge på nettet, hvor hun lagde sine digte og artikler ud, men i 2006 blev de begge lukket af den kinesiske regering. Hun har måttet bruge oversøiske servere, men er blevet ramt af hackere, og der har været trusler mod hendes personlige sikkerhed.

I marts 2008 blev hun holdt i husarrest en kort tid. Ikke desto mindre var hun en nøgleperson i den bølge af protester og demonstrationer, der bredte sig over Tibet – hun havde daglige opdateringer på sin blog „Tibet Updates“, som blev oversat og bragt i den amerikanske internetportal China Digital Times, hvilket har givet hende et meget stort publikum.

Woesers kinesiske baggrund gør, at hun er en af de få tibetanske forfattere og poeter, der skriver på kinesisk, og det har skaffet hende en langt større læserskare, end hvis hun havde skrevet på tibetansk.

I 2007 modtog Woeser den norske forfatterforenings pris for Ytringsfrihed. I forfatterforeningens begrundelse hedder det, at Woeser har valgt at publicere sine bøger, selv om de har et indhold, der betragtes som kontroversielt af de kinesiske myndigheder.

„Samtidig har hun kæmpet for ytringsfrihed gennem sine artikler og forskellige blogge, hvor hun også skriver om den kinesiske undertrykkelse og kolonisering af Tibet. (...) Tsering Woser tilhører en ny generation af kinesiske bloggere, som gennem internettet udfordrer statens monopol på information“.

De kinesiske myndigheder gav hende ikke lov til at rejse til Oslo for at modtage prisen. Det hverv fik hendes mand.

Woeser:

Tibet's True Heart. Selected poems.

Translated by A.E. Clark

Ragged Banner Press.

2008. 136 sider.

Digtsamlingen har et meget grundigt og gennemarbejdet noteapparat.

Stillingtagen

Chengdu 1988

Jeg er ikke den der går ture
 går ikke særligt meget ud,
 mine vandringsdage er forbi.
 De fjerne steder
 er fulde af sagn, men intet er nyt.
 Men ind imellem blaftrer en vinge i
 sjælen
 det fjerne føles kendt, men kun vagt.
 Tit er det bedst ikke at tænke for
 meget,
 at tegne snørkler på blankt papir...
 At glemme sit hjem er hårdt,
 og det kan give vanskeligheder.
 At sende en hilsen er rent formelt,
 et par ord kan dog vise,
 hvad der er muligt;
 det alle gør kan ligne sandhed.
 Jeg venter mig ikke meget,
 jeg skal nok holde mig på rette vej,
 men hvad jeg føler, det er hårdt
 at få sagt
 men evigt.

Oversættelse: Claus Seiden

Et papirark bliver en kniv

Beijing 16. oktober 2007

Et enkelt ark papir
 kan blive en kniv
 ...endda en ganske skarp kniv.
 Jeg vendte bare blad
 da min højre pegefingervip blev skåret
 helt ind til benet.
 Blod sivede fra et lille, et uventet sår
 en tråd så fin som silke, og det
 sved lidt.
 Forunderlige ændring
 fra papir til kniv:
 Der må være sket en fejl, eller
 indtrådt et vendepunkt.
 Dette helt almindelige ark...
 frysende ærefrygt.

Oversættelse: Claus Seiden

Erindringen om en lemlæstet Buddha

Beijing 14. maj 2007

Der er gået tyve dage fra jeg tog fra Lhasa
 men jeg ser stadig den Buddhastatue med det ituslåede hovede for mig.
 Den stod hos en gadehandler foran kvarterkontoret i Tromsikhang.
 Jeg så den allerede på afstand.
 Jeg var gået til Tromsikhang for at købe grøntsager, drama,
 men da jeg så den statue ramte sorgen mig.

Jeg gik nærmere, måtte gøre det, til denne knuste ting;
 næsten levende virkede den, i sin smerte lænede den sig ind på hylden,
 det forslåede ansigt, den afskårne arm, hele kroppen hakket over ved bæltstedet
 smertende, lænet mod andre varer på hylden,
 sojasauce, bønne masse, dressing og rulle på rulle med wc-papir,
 altsammen ting der kom ind i vort liv for mange år siden fra Kina.
 Om halsen et smykke, engang sikkert udsøgt, med indlagte, farvede sten,
 ved brystet et fabeldyr, menneskekrop med en løves hovede sat på et revnet
 relikvieskrin.

I hvilket helligt tempel, i hvilket fromt hjem har man engang tilbedt den?
 Fuldt af smerte, lænet mod en hylde dagligvarer
 udstrålede den en ro som en stille dam, men mig stak en smerte til marven:
 Jeg så den med sorg og jeg følte at her var der gemt en fortælling
 som havde en nutid, en fortid.

En skyggefuld skæbne bragte os sammen, bevægede mig,
 som om smeltende sne fra de højeste toppe nu fyldte mit jeg.
 Den handlende sad der på hug og forsøgte:
 „Kom bare, kom køb den. En meget fin Buddha“.
 „Men når blev den lemlæstet“ spurgte jeg så.
 „Naturligvis under kulturrevolutionen!“ sagde han og så op:
 „Det må da være kulturrevolutionen“.
 „Hvor meget?“. Jeg ville jo have den og have den med hjem,
 men krejlere, han var fra Jiangsi, gik ikke under tre tusinde.

Modvilligt, modfaldent, vaklende gik jeg så,
 bort fra den smerteudstrålende Buddha,
 men jeg tog et par billeder,
 så når savnet efter den melder sig kan jeg tænde computeren og se den igen.

Jeg har venner der siger, den nok var helt ny
 men ødelagt for at få salgsprisen opad, og som siger
 at det med kulturrevolutionen nok var opspind.
 Måske har de ret, men smerten bliver hos mig.
 Jeg skrev disse linjer for at få den bort.

Oversættelse: Claus Seiden

Kina, Tibet, Abraham Lincoln og Dalai Lama

KINESISK HVIDBOG OM „DALAI-KLIKEN“S OPRØR FOR 50 ÅR SIDEN

Den 10. marts 2009 var det halvtreds år siden, tibetanernes åndelige overhoved, den fjortende Dalai Lama, forlod Lhasa og flygtede til Indien, efter at et oprør mod det kinesiske styre i Tibet var slået fejl. 50 års dagen markerede den kinesiske regering ved at udsende en hvidbog, der gør status over 50 års kinesisk styre over provinsen på Verdens Tag. Her er uddrag af hvidbogens konklusion.

I de sidste 50 år er der sket voldsomme forandringer i Tibet, som har gennemgået en proces fra mørke til lys, fra fattigdom til velstand, fra enevælde til demokrati og fra at være lukket til at være åbent. I dag er Tibet inde i sin bedste periode med en historisk udvikling af hurtig økonomisk, social og kulturel fremgang, bedre levevilkår, etnisk enhed samt en god regering og et forenet folk.

Historien har på overbevisende måde bevist, at indførelsen af den demokratiske reform i en region på mere end 1,2 millioner kvadratkilometer og befrielsen af de millioner af livegne og slaver, som i århundreder havde levet i et teokratisk, feudalt livegenskab, var af stor betydning, ikke kun i den historiske udvikling af menneskerettigheder i Kina, men også i den verdensomfattende afskaffelse af slaveri. Det er et stort fremskridt for den menneskelige civilisation, som vil lyse op gennem tiderne. Uden den nuværende demokratiske reform havde der ikke været nogen befrielse af de arbejdere, som udgør 95 pct. af den tibetanske befolkning, intet kvantespring i sociale forbedringer og menneskerettigheder for alle etniske grupper i Tibet.

Historien har på overbevisende måde bevist, at den fjortende Dalai Lama og hans politiske klike er de vigtigste repræsentanter for Tibets

gamle teokratiske, feudale livegenskab og kulturelle ressourcer. Der er fundamentale interessekonflikter mellem dem og det arbejdende tibetanske folk, som udgør den overvejende del af den tibetanske befolkning, og der er uforenelige og dybe modsætninger mellem dem og et behov for sociale fremskridt i Tibet samt regler for udviklingen af samfundet. Det betyder, at Dalai-kliken er besluttet på at forblive antidemokratisk, at den ikke frivilligt vil opgive sine historiske rettigheder og privilegier, og at den ikke vil indrømme nederlaget.

For halvtreds år siden startede Dalai-kliken et væbnet oprør for at løsrive Tibet fra Kina og opretholde det teokratiske, feudale livegenskab og bevare sine privilegier i al fremtid. Siden de flygtede til udlandet for 50 år siden, er de aldrig holdt op med at forsøge på at genindføre det teokratiske, feudale livegensystem. Med støtte fra antikinesiske kræfter har den opbygget og vedligeholdt en såkaldt „tibetansk eksilregering“ med den fjortende Dalai Lama som den teokratiske leder og fortsat sine separatistiske aktiviteter for at sabotere den stabile udvikling i Tibet. Kliken har gjort sort til hvidt i et forsøg på at vildlede det internationale samfund, idet den foregiver at tale på „det tibetanske folk“s vegne. De hvidvasker det gamle tibetanske teokratiske, feudale livegensystem som en slags Shangrila og rakker ned på indførelsen af den demokratiske reform, der betyder sociale fremskridt, som de kalder „ødelæggende for kultur og religion“ og „krænkelse af menneskerettigheder“.

Abraham Lincoln – et forbillede

Historien har på overbevisende måde bevist, at afskaffelse af livegenskab, befrielse af livegne og slaver og nationalt sammenhold mod separatiser er en progressiv og retfærdig sag til beskyttelse af menneskerettigheder og opretholdelse af national suverænit. Et historisk tilbageblik viser, at den amerikanske regering engang startede en fire år lang borgerkrig

mod de separatistiske Sydstater for at afskaffe slaveriet. Prisen var mere end 15 milliarder US dollars, mere end 1,1 million tilskadedkomne og utallige andre tab. Præsident Abraham Lincoln fik evig hæder for at føre denne krig og bliver stadig prist af amerikanerne og mange andre af verdens folk.

Da Dalai-kliken arrangerede det omfattende bevæbnede oprør for at beholde det teokratiske, feudale livegensystem og splitte landet, tog den kinesiske regering affære for at kvæle oprøret, forsvare den nationale enhed og for at befri Tibets livegne og slaver. Den historiske betydning af denne retfærdige handling kan klart sammenlignes med befrielsen af slaver i den amerikanske borgerkrig. Alligevel ignorerer de vestlige antikinesiske magter simpelthen de historiske kendsgerninger og forveksler rigtigt og forkert ved at lovprise den fjortende Dalai Lama – den vigtigste repræsentant for det teokratiske, feudale og livegensystem og de tibetanske slaveejere – som en „vogter af menneskerettigheder“, „gesandt for fred“ og „åndelig leder“, samtidig med at de anklager den kinesiske regering, som afskaffede feudalt livegenskab og befriede livegnene og slaverne, for at „overtræde menneskerettighederne“. Det er helt absurd og vækker til eftertanke.

Det væbenede oprør, der blev startet af Dalai-kliken i 1959 for at dele landet, blev støttet af imperialistiske kræfter. Lige siden Dalai-kliken drog i eksil har vestlige antikinesiske magter fortsat deres støtte til og træning af Dalai-kliken i deres aktiviteter for at splitte og sabotere landet. Det er derfor indlysende, at den såkaldte „Tibetsag“ ikke på nogen måde drejer sig om menneskerettigheder eller etniske og religiøse problemer. Det handler snarere om, at vestlige antikinesiske magter forsøger at styre, splitte og dæmonisere Kina.

Oversættelse: Bjørn Runge

FOLKEKONGRES MED STORE TAL I SPIL

KINA MEDSPILLER I DET INTERNATIONALE FINANSIELLE SYSTEM

Kinas stimuluspakke til økonomien var hovedemnet på årsmødet i det kinesiske parlament, Den Nationale Folkedagkongres, der mødtes ni dage i marts 2009.

Af Flemming Ytzen,
Journalist, politiken.dk

Først kommer økonomien. Dernæst økonomien. Og som den tredje prioritet: økonomien.

Milliarder, milliarder og atter milliarder. Gigantiske talstørrelser var i spil, da Kinas 11. Nationale Folkedagkongres mødtes ni dage i marts. Ikke overraskende var det Kinas udspil til at håndtere virkningerne af den globale finanskrisen, der prægede de mange bekymrede indlæg fra partiets ledere til de 2900 tålmodigt lyttende delegerede.

Set på afstand er det fristende at antage, at mange af de tilstedeværende må have ønsket sig en efteruddannelse i nationaløkonomisk teori og praksis. Ganske som i de store avancerede økonomier er den politiske elite optaget af finanskrisen.

Kina har ingen finanskrisen, som den der har fået de store vestlige økonomier til at bløde. Men den kinesiske økonomi mærker virkningerne af de store globale dønninger, fordi den er så integreret på grund af den andel, som eksporten udgør. Opfølgelser i februar-marts 2009 fortæller, at 20 mio. kinesiske arbejdere, især i Perleflods-deltaet og dets naboregioner, har mistet deres arbejde og nu flokkes på de store jobbørser.

Løftet pegfinger til USA

Folkedagkongressens årlige samling her i 2009 vil utvivlsomt blive husket for ganske få bemærkningerne fra parti-ledelsen. 12. marts udtalte regeringschefen Wen Jiabao følgende:

'Vi har udlånt store midler til USA, og selvfølgelig er vi bekymrede over, om vore midler er tilstrækkeligt sikrede. Selv er jeg lidt bekymret. Jeg må opfordre USA til at bevare sin kreditværdighed, at leve op til sine egne

løfter, og at garantere, at Kinas aktiver står sikkert'.

Wen Jiabao gjorde det klart, det er det er en national interesse for Kina at sikre stabilitet i det internationale finansielle system. Et budskab, der tjener til at understrege, at Kina er en medspiller frem for en modspiller i det finansielle system, der siden 1945 har været drevet af de store vestlige lande; det system, som kendes under betegnelsen Bretton Woods (med den Internationale Valutafond, IMF, i en hovedrolle og med USA som den dominerende magt).

For den kinesiske ledelse er det klart, at de gyldne vækstår for økonomien er en saga blot. Wen Jiabao gjorde det klart, at ledelsens mål for 2009 er en vækst på otte procent. Verdensbanken og andre institutioner har været ude med bedømmelser, der siger, at Kina realistisk 'kun' vil kunne nå en vækste på seks procent.

Kun begrænset kritik

Kina har derfor udformet sin egen stimuluspakke, som i efteråret havde et volumen på godt og vel 600 milliarder dollar. Wen Jiabao forklarede flere detaljer i den plan, der skal afbøde virkningerne i det store eksportfald for Kinas økonomi. Således sker der en betydelig forøgelse af pensionsudbetalinger og andre overførselsindkomster. Også sundhedssystemet får tilført store midler.

Dette tilsagn kan tolkes som et middel til at berolige en befolkning, hvis tålmodighed sættes på en prøve i disse år. Men samtidig sendte parti- og statsledelse nogle markante signaler om, at den kun vil tillade begrænset kritik af sin stimulus-pakke og den overordnede økonomiske politik. Syv ud af ti af de delegerede var af deres respektive partiorganisationer blevet nøje instrueret om, at de ikke burde fremlægge ændringsforslag, der kunne virke 'ydmygende'. Kun konstruktiv kritik ville blive accepteret.

Denne udmelding faldt godt i tråd med en tale, som Folkedagkongressens formand Wu Bangguo holdt til forsamlingen. Han gjorde det klart, at 'Kina vil aldrig indføre det vestlige samfundssystem med en tredeling af

magten (...). Vi har ikke til hensigt at kopiere den vestlige model og vil ikke lade det vestlige lovsystem erstatte Kinas lovsystem'.

Alligevel holdt regeringschefen Wen en dør åben for yderligere politiske reformer, da han på den afsluttende pressekonference udtalte: 'Vi vil med stor entusiasme presse på for at reformere det politiske system. Vi må sikre, at folk har retten til at blive informeret, at deltage i beslutningerne, at give udtryk for deres holdninger og at overvåge regeringen'. Han gik tilmed så langt som til at sige, at 'reformer af det retslige system skal fremme social lighed og retfærdighed'.

Militære ambitioner?

Mere detaljerede forklaringer blev det ikke til. Når det gælder forandringerne i Kinas politiske og institutionelle system er omverdenen fortsat overladt til formodninger, der i sigens natur må være præget af meget stor forsigtighed. Wen Jiabao har tidligere vist sig som dygtig til moderne 'spin', dvs. holdningspåvirkninger af den internationale opinion, men sandsynligvis er det Wu Bangguos utvetydige bemærkninger, der er langt nærmere de realpolitiske vilkår: Kina justerer på sit system i de kommende år, men uden at ændre det fundamentalt.

Endelig kan det på den sikkerhedspolitiske side noteres, at officerer fra Folkets Befrielseshær ikke lagde skjul på de ambitioner, der rører sig i denne del af magtapparatet: Flåden vil have hangarskibe! Disse fartøjer er, som en af de delegerede, Hu Yanlin, der har en baggrund som politisk kommissær i flåden, udtrykte det: 'hangarskibe er stormagtsens symbol, noget som flere generationer af flådeofficerer har drømt om'. Og viceadmiral Zhao Guojun, fjøede til: 'Kina har behov for at bygge en stærk flåde, der kan operere over store afstande. Så det er kun et spørgsmål om tid, før vi bygger hangarskibe'.

Man må gå ud fra, at bemærkningerne er blevet noteret i Pentagon.

TIL TE HOS POLITIET

EN KINESISK BLOGGER FORHØRT OM CHARTER 08

Det er sjældent man får noget at vide om, hvordan et politiforhør om et „ganske alvorligt politisk problem“ foregår i Kina. Men det har en kinesisk blogger rådet bod på.

Af Claus Seiden

Scenen er Shanghai, Huangpu-distriktets politistation. Hovedpersonerne er Tang Xiaozhao, kvinde i 30'erne, der skriver blog på nettet, en politimand omkring de 40, som hun kalder „Læderjakken“, og hans noget ældre kollega, som hun kalder „Referenten“.

Situationen er den, at Tang har skrevet under på det såkaldte Charter 08, som har cirkuleret på nettet siden december 2008 med forslag om afskaffelse af etparti-systemet, fuld ytringsfrihed, et uafhængigt retsvæsen og direkte valg. Det bygger delvis på de tjekkoslovakiske dissidenters „Charter 77“. (Læs om Charter 08 i Kinabladet nr. 41 Forår 2009).

Tang Xiaozhao var ikke særligt politisk interesseret, men blev grebet af ordene i Charter 08 og fulgte opfordringen til at skrive under med fuldt navn og adresse. Nogen tid efter blev hun opsøgt af en journalist og en tolk fra den amerikanske avis Washington Post, der spurgte om hendes bevæggrunde. En uge efter blev hun så af statsikkerhedstjenesten i Shanghai

„inviteret til at komme og få en kop te“.

Det er nok ikke så usædvanligt. Det usædvanlige er, at Tang beskrev samtalen med politifolkene i detaljer på sin blog.

De to politifolk havde hver en kop te – men der var ingen til hende. Og så begyndte den lange, lange samtale. Her gengiver vi dele af den, sådan som hun beskriver den i sin blog. Først blev hun bedt om detaljer om sit arbejde, så om sin uddannelse:

„Hvilket gymnasium gik De i?“. Jeg skrev navnet ned. Og i hvilke år? Så var der et årstal, der faldt dem i øjnene. 1989? „Bare rolig, jeg var ikke med i nogen bevægelse dengang, jeg så ikke noget til dem, hørte ikke om dem“.

„Hvordan kan det være? spurgte Læderjakken mistroisk. „Min skole lå ude i forstæderne – ja, nærmest på landet, og meget isoleret. Vi boede der og kunne kun læse aviser på skolen og se tv i weekenden, når vi var hjemme. Jeg har først fundet ud af, hvad der faktisk skete, ved at læse internettet her de seneste år“.

„Hvad hedder Deres far, og hvor arbejder han?“

Så blev jeg vred. „Det her er min egen sag, den har ikke noget at gøre med min familie. I kan ikke give jer til at udsørge forældre og bedsteforældre, bare fordi jeg har skrevet under på Charter 08“.

Referenten griber ind: „Vi tager da ikke til Deres hjemby for at opsøge Deres forældre, det her er bare almindelig rutine...“.

Da Tang kommer til at græde, siger Referenten: „Så taler vi ikke mere om det“.

Så kommer spørgsmålene om, hvordan Tang har set Charter 08, på hvilket websted, hvornår hun har skrevet under, hvordan hun besluttede sig for at gøre det, og om hvor enig hun er med dokumentets forfattere. Og så, om hun virkelig ikke kunne se, at dokumentet var rettet mod Partiet og socialismen.

„Nej, det kunne jeg ikke se“.

„De er en meget følsom, impulsiv person. De skrev altså under uden at være klar over, hvad Charter 08 er for

noget?“

„Det jeg vil have, er en virkelig valghandling. Nationen udgøres af alle borgerne. Vi har en ret til at diskutere dens fremtid, til at udtrykke vore meninger, til at vise enighed eller uenighed med andre. Regeringen er der for at tjene folket. Dens magt skal komme fra folket“.

Læderjakken: „Jeg er enig med Dem, jeg støtter også demokratiet. Men vi skal vise tålmodighed og gå gradvist frem. Det er den ideelle situation, De her beskriver, men sådan er realiteterne ikke her i Kina. Og det er i realiteternes verden De bor, så De må følge spillets regler. Ellers går det Dem ikke godt“.

„Jeg véd godt, jeg er i Deres hænder“, sagde jeg og tegnede en cirkel i luften med en finger. „Kina er som et stort bur, som vi er lukket inde i“.

Jeg har jo ikke brudt spillets regler. Jeg overholder to grundprincipper for mine handlinger. For det første retter jeg mig efter landets love, for det andet overholder jeg samfundsmoralen. Da jeg skrev under på Charter 08 for at støtte visse ideer, udnyttede jeg mine rettigheder til at gøre det.

Læderjakken: „Ja, naturligvis har De retten til at gøre det – men Charter 08 er et ganske alvorligt problem. Det er ikke bare spørgsmålet om meningsforskelle, regeringen har fastslået, at der er tale om en politisk handling af alvorlig partifjendsk og anti-socialistisk karakter“.

Så går afhøringen videre til detaljerne omkring Tangs udtalelser til Washington Post.

„Hvornår fandt interviewet sted?“

„19. januar om aftenen“.

„Hvordan fandt De frem til Washington Post?“

„Det gjorde jeg ikke – det var dem, der kontaktede mig“.

„På hvilken måde?“

„Min e-mail-adresse står på min blog. De sendte mig en e-mail“.

„Aftalte De så mødet per e-mail?“

„Nej, de ringede“.

„Blev De interviewet over telefonen?“

„Nej, vi mødtes“.

„Hvorfor sagde De ja?“

„Hvorfor? Det har jeg da lov til“.

Offentlige myndigheder skal overholde en regel om, at de skal afholde sig fra enhver handling, der ikke udtrykkeligt er tilladt ved lov, mens individer har retten til at gøre alt, hvad der ikke forbydes ved lov.

„Hvordan foregik interviewet. Brugte de båndoptager?“

„Vi sad bare og talte sammen“.

„Hvad blev De spurgt om?“

„Det véd De jo allerede, for det blev jo trykt i bladet“.

„Har De læst interviewet?“

„Ja, men jeg bryder mig ikke om den store overskrift, den var for drastisk for min smag“.

„Det var den“, sagde Læderjakken og tog et eksemplar af artiklen frem: „En græsrodsopstand i Kina?“

„Ja, jeg reagerede ved at tænke, at så radikal var jeg jo ikke. At bruge sådan en overskrift var lidt for...

strengt“, sagde jeg. Jeg kunne ikke finde det rigtige ord lige da.

„Mener De „en lille smule radikal“, spurgte Referenten, der forsøgte at finde det rigtige ord.

„Ja“, nikkede jeg.

Ordet opstod, som Washington Post brugte, kan forstås på flere måder på kinesisk. Det kan være oprør, revolte, protest eller uenighed. Lige gyldigt hvilken oversættelse ordet fik, ville det ikke gavne mig. Derfor besluttede jeg at udelade overskriften, da jeg selv oversatte artiklen. Men da den så blev viderebragt af Wanwei og flere andre hjemmesider fik den overkrifter som „En kinesisk græsrods-opstand“ eller „Græsrods-revolte i Kina“ eller „Kinesisk græsrodsop-rører“, og det gjorde mig bange.

Selvfølger burde jeg være ligeglad med, hvilke ord de bruger, men jeg bor jo i Kina. Og dette Kina omfavner mig ikke, som en mor gør med sit barn, men holder mig i bur. Dets stålvinger kunne sønderrive mig hvad øjeblik, det skulle være. Hvis pressen bruger aggressive ord i sine artikler, så vil hr. Weiguangzheng give mig skylden for det. (Hr. Weiguangzhen er et slangudtryk, der bruges på nettet: Hr. Stor, Prægtig, Retfærdig – eller med andre ord Kinas kommunistiske parti). Og stakkels lille mig ville komme i alvorlige vanskelig-

heder. Det er grunden til at jeg ikke godtager bladets overskrift.

„Der kan De se, den udenlandske presse manipulerer med Dem. De bliver udnyttet af den. Og De har selv ingen anelse om det!“. Læderjakken greb lejligheden til at belære mig.

Jeg har nu ikke indtrykket af, at Washington Post udnyttede mig. Og hvis den gjorde det, så brugte jeg til gengæld også dem. De brugte mig som eksempel på de almindelige kinesere, der havde skrevet under på Charter 08, og jeg brugte dem til at udbrede mine ideer til den øvrige verden. Pressen i Kina har intet nævnt om Charter 08. Den var helt tavs, kun den udenlandske presse har dækket det.

„Kender De noget til Washington Post?“

„Nej, jeg har aldrig læst nogen af deres artikler før“.

„Washington Post er et meget stort blad, der er kendt verden over“. Læderjakken understregede sine ord og iagttog min reaktion omhyggeligt.

Jeg lod upåvirket: „Det véd jeg ikke noget om – jeg havde netop hørt navnet på bladet“.

Jeg tænkte for mig selv: I har bygget en Berlinmur om os på nettet og sætter grænser og nægter os at se noget til verden omkring os. Hvordan skal jeg så vide noget videre om, hvad der foregår i udlandet?

(Nogle dage efter chokerede en ven mig ved at sige, at Washington Post er velkendt for sin antikinesiske holdning).

„Hvorfor sagde De ja til interviewet“, spurgte Læderjakken igen. Jeg spærrede øjnene op: „Må jeg da ikke lade mig interviewe af Washington Post?“

Så var han nødt til at svare: „De har ret til at sige ja til bladet. Men“, føjede han til, „lad venligst være med at tale med den udenlandske presse i fremtiden“.

„Det kan jeg ikke love“, svarede jeg.

„Vil De virkelig lade Dem interviewe igen“, spurgte han overrasket.

„Det sagde jeg ikke, at jeg ville – jeg sagde bare, at jeg ikke ville love

noget. Jeg vil selv have lov at beslutte mig. Men rent ud sagt har jeg ikke noget ønske om at blive kendt på grund af Charter 08.

„Nej, det gør Dem ikke noget godt“, sagde Læderjakken.

„Hvis jeg skal være kendt, skal det være for noget, jeg selv har gjort. Jeg har jo ikke gjort noget videre i forbindelse med Charter 08. Jeg har ikke skrevet det dokument. Det var ikke noget resultat af min personlige kunnen. Derfor vil jeg ikke søge at blive kendt på den baggrund“.

„Hold Dem fra at deltage i Charter 08-aktiviteter i fremtiden“, formandede politiet.

„Det drejer sig ikke om at deltage. Jeg kunne skrive mit navn på for at vise min støtte. Og det har jeg allerede gjort. Så er den ikke længere“.

„Te-selskabet“ varede to timer. Jeg kan ikke sige, atmosfæren var venskabelig, men den var i hvert fald ikke fjendtlig og ganske hjertelig.

Vi rejste os alle tre, og Læderjakken advarede mig: „Fortæl ikke nogen om, hvad der er foregået her i dag. Og skriv ikke noget om det i Deres blog“.

„Jeg lover ikke noget“.

„Vil De virkelig skrive om det?“, spurgte Læderjakken forbløffet.

„Det sagde jeg ikke. Jeg sagde bare, at jeg ikke kan love noget. Jeg kan ikke lide at blive tvunget til at tage beslutninger“.

„Hvis De offentliggør, hvad der er foregået i dag, så må De stå til ansvar efter loven“.

„Vil De ikke godt fortælle mig, hvilket ansvar?“

„Naturligvis står De til ansvar“.

Men han svarede jo ikke på mit spørgsmål. Hvis jeg har begået lovbrud, må der jo være en lov. Og en strafferamme. Fængsel – eller dødsstraf? Hvad jeg er overbevist om, er, at det, der skete under vores te-selskab, ikke berører nogen officiel hemmelighed, så en beskyldning for at røbe den slags, kan jeg bare ikke godtage.

Oversættelse af Tong Xiaozhaos blog fra kinesisk til engelsk: Linjun Fan/China Digital Times

KÆRLIGHED OG KÆRLIGHEDSKVALER

Lisa See:
Pæonpavillonen
Lindhardt og Ringhof 2009
336 sider, 249,95 kr.
Oversat fra amerikansk af
Lene Gulløv

Af Rikke Agnete Olsen

Ligesom „Sneblomst og den hemmelige vifte“ fra 2006 er „Pæonpavillonen“ en ægte damebog.

Den foregår i et kvindeunivers, og de nødvendige mænd: fædre, den elskede, osv. skildres kun summarisk. Handlingen er henlagt til 1600-tallets Kina i årene lige efter Ming-dynastiets fald, da manchuerne har taget magten. Dengang levede overklassens kinesiske kvinder et indelukket og overbeskyttet liv. Mænd bestemte alt, og kvinder skulle se yndige ud, kunne brodere og musicere og var ikke i stand til at bevæge sig langt omkring på deres snørede fødder.

Heltinden, Pæon, er vokset op i et fornemt hus. Hun er purung og følsom, viljestærk og beslutsom, men i hendes låste liv er der ikke meget, hun kan stille op med sin viljestyrke og sine ønsker om fremtiden, selv om hun har en større åndelig ballast end mange medsøstre. Hendes far har – måske i mangel af en søn – ladet hende uddanne, så hun kan mere end sit musikprogram og blandt an-

det evner at forholde sig litterært og filosofisk til indholdet af tidens operaer, navnlig den berømte kærlighedsgyser „Pæonpavillonen“, der har givet navn til romanen i den danske oversættelse.

Bogens amerikanske titel, „Peony in love“, beskriver indholdet bedre. Det hele er kærlighed og kærlighedskvaler i livet som i døden for Pæon, der som en særlig gunst i anledning af sin 16 års fødselsdag og snarlige ægteskab ligesom husets andre kvinder får lov at opleve opførelsen af den berømte opera i familiens have. De skal sidde skjult, men Pæon sætter sig, så hun kan se ud mellem to skærme, og mirakel, hun ser en vidunderlig mand, som hun straks forelsker sig i og siden møder i haven et par aftener i træk, uden at nogen af dem finder ud af, hvem den anden er.

Det kunne ellers have sparet både dem og læserne for mange trængsler. Den unge mand er nemlig Ren, som hun har været lovet til i ægteskab længe. Nu indser hun, at hvis hun ikke kan få sin smukke ukendte, må hun dø, og det gør hun gerne, for deres kærlighed er lige så stærk og sjælden og mystisk som de elskendes i „Pæonpavillonen“. De to mødes i en drøm og trodser tid og rum for til slut at forenes på mystisk vis.

Pæon sulter sig nu ihjel under lydigheds maske, mens hun skriver følsomme og indsigtfulde kommentarer om kærlighed i den fineste af sine udgaver af Pæonpavillonen. Da hun endelig erfarer, at hun faktisk skal giftes med sin elskede Ren, er det for sent, og hun dør.

Så er vi nået 116 sider ind i bogen. Resten af de 332 sider er Pæon død, og det er ingen spøg. Hendes delte sjæl må gennemgå frygtelige trængsler, blandt andet fordi der på grund af hendes døds måde ikke foretages de traditionelle ofre, så hun kan blive en forfader, som æres af familien. Derfor er hun i sit åndeliv et „sultent genfærd“, der må kæmpe for at få del i den føde, der sættes ud på årets fest for sultne genfærd.

Hun oplever nogen trøst ved at møde sin afdøde bedstemor og lære

hendes historie at kende, og i det hele taget vendes der i åndelivet grundigt op og ned på alt, hvad hun troede at vide om sine nære og kære. Det er i den sidste ende godt, men først må hun opleve, at Ren efter mange år gifter sig med en af hendes yngre kusiner, en slemt forkælet og egensindig lille taske, som Pæon imidlertid ændrer til det bedre ved at tage bolig i hendes sjæl. Det ender også galt, kusinen dør og bliver en ond ånd, der søger hævn.

I mellemtiden har Pæon sammen med sin nu også afdøde mor arrangeret et nyt ægteskab mellem Ren og en god og blid ung pige, som hun forhindrer den onde kusineånd i at tage livet af. Den gode hustru sørger ved åndelig mellemkomst for, at Pæon bliver anerkendt som Rens første hustru og efter et åndebryllup bliver begravet som sådan. Den lykkelige finale er, at Ren finder Pæons anetavle i den dukke, der skal forestille hende, og sørger for, at der bliver sat et punktum på den med friskt haneblod, så en del af hendes ånd kan tage bolig i den og vogte familien. Ligesom helten i Pæonpavillonen har Ren gennem årene været sin elskede åndeligt nær og forstår, hvor hun led i de 29 år som sultent genfærd. Nu er trængslerne forbi.

Det er læserens også. Navnlig var de 29 åndeår lange. De skal give indtryk af tidens religiøse forestillinger, ligesom de første 116 sider skal være historiske, men selv om der ligesom med „Sneblomst“ ligger megen research bag, så fremstår bogen som en gang Barbara Cartland eller Victoria Holt tilsat nogle dele science fiction og skrevet af en nutidig amerikaner. Bogen er let læst og vel oversat – dog begravet hverken Pæon eller nogen af de andre på en kirkegård (s. 133), vi er jo ikke blandt kristne. Og har man i øvrigt lyst til at vide noget om kinesisk opera, kan man med fordel læse „Pærehavens Frugter“ af Alette Scavenius (Rhodos 1986).

WWW.KINAKANALEN.DK

DANSK-KINESISK FORENINGS OPSLAGSTAVLE

www.kinakanalen.dk er en *bulletin board* – opslagstavle –, hvor alle, der har noget på hjerte vedrørende Kina, kan komme til orde. Den har snart eksisteret i to år. Der var pr. 1. april 2009 220 brugere. 60 af disse brugere har lagt et, flere eller mange indlæg på kinakanalen.dk.

Der er 31 fora med i alt 199 emner, og da der er flere besvarelser og kommentarer til mange af indlæggene, bliver det til 450 indlæg. Alle kan i princippet læse med på Kinakanalen.dk, men hvis man selv vil bidrage med en kommentar eller stille et spørgsmål, skal man oprette sig som bruger. Det er gratis, og man behøver ikke at være medlem af Dansk-Kinesisk Forening for at gøre det.

På web-forsiden til kinakanalen.dk finder man til venstre en glimrende brugsvejledning til, hvorledes man opretter sig som bruger. Når man har gjort det, bliver de links, der er lagt på siden, tilgængelige, ellers får man ikke lov til at se dem. Det er også en god idé at udfylde rubrikkerne om ens specielle interesser, og hvor man befinder sig geografisk. Vi er flere, der har lagt et billede af os selv ind, det kommer så automatisk til syne ved siden af ens indlæg. Det viser, at der er en person bag ordene. Tonen på siden er sober, den bekymring, som vi havde før vi startede, har heldigvis vist sig at været grundløs.

Mange af indlæggene bliver læst rigtig mange gange. Jo længere et indlæg har ligget, jo flere har haft fornøjelsen at læse det. Mange indlæg er blevet læst 500-800 gange. Top-

scoreren er et indlæg i rubrikken „Kinesisk Tradition” om de kinesiske lykkehæmbånd, der var meget *in* sidste år. Her har 5402 været inde og læse! Vi har brugere bosiddende over hele landet, men også en håndfuld, der bor i Kina, og et par stykker fra Norge. Også kinesere, der bor i Danmark, er med, det har vi glæde af, når der er spørgsmål om bl.a. tegn og sprog.

Administrator-gruppen bag Kinakanalen.dk prøver at lægge aktuelle links til udstillinger, tv-udsendelser, anmeldelser m.m. Alle er mere end velkomne til at dele informationer med os andre, hvis de finder noget relevant. Oplysninger, som måske er indlysende for en selv, kan være til stor gavn for andre.

Når sekretæren bliver kontaktet af personer udefra om spørgsmål, dirigerer hun dem hyppigt over til kinakanalen.dk. På den måde har mange brugere en chance for at komme med input, ligesom alle kan have glæde af svarene. Det er private, der spørger, men også skoleklasser, der skal på studietur, universitetsgrupper, lærere, teatre, musikgrupper og journalister har stillet spørgsmål og fået svar. Vi opfordrer til, at man vender tilbage og beretter, hvordan f.eks. studieturen er forløbet, og om man i øvrigt har haft gavn af svarene. På den måde bliver kanalen livlig og spændende.

Når man er på web-siden, kan man i bunden se meddelelsen „Der er i alt tre brugere på systemet nu: Én tilmeldt, ingen skjulte og to gæster”, og man vil da opleve, at man sjældent er der alene!

Helle Willum Jensen
hellewj@post.cybercity.dk
Tlf. 3538 0331

NYT ÆRESMEDLEM

OG TO NYE I BESTYRELSEN

På Dansk-Kinesisk Forenings generalforsamling den 24. februar 2009 fik bestyrelsen to nye medlemmer, nemlig Ing-Britt Christiansen (ordinært medlem) og Chang Mei (suppleant). Genvælt blev Lene Løgstrup, Jette Mechlenburg og Kjeld A. Larsen. Til revisor genvæltes Bjørn Runge og til revisorsuppleant Gudrun Lindhard.

I nummer 41 af Kinabladet bragte vi et uddrag af formandens beretning og regnskabet. Begge dele blev godkendt uden diskussion.

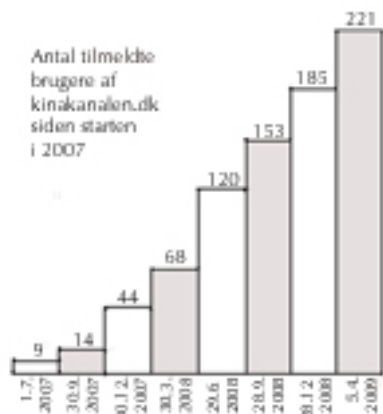
Kontingentet fastsattes uændret.

Foreningen og dermed også Kinabladet havde i januar 2009 bestået i ti år. Det markerede bestyrelsen ved at udnævne bladets redaktør i alle ti år, Flemming Poulsen, til æresmedlem.

I sin begrundelse for udnævnelsen sagde formanden, Jette Mechlenburg, at Kinabladet under Flemming Poulsens ledelse har udviklet sig fra at være et udmærket medlemsblad til at blive et flot og læseværdigt, æstetisk smukt tidsskrift med stor bredde i dækningen, og ikke mindst er det læsevenligt for allround-kinainteresserede.

Det nye æresmedlem, der er 82 år, oplyste, at han ønsker at afgive redaktørposten til en yngre medarbejder, men han vil fortsætte i redaktionen som menigt medlem. Hvem den ny redaktør bliver, var endnu ikke afgjort ved redaktionens slutning.

Den gamle redaktør er foreningens andet æresmedlem, idet arkitekten og sinologen Else Glahn fik denne titel i 2008.

RI CHANG SHENG HUO

OM HVERDAG OG TILVÆRELSE, SAMLET AF CLAUS SEIDEN

ri chang – hverdag

Syng ud!

Billeder af lange rækker af folkekongresmedlemmer med vidtåbne munde har cirkuleret i kinesisk presse, siden dette kinesiske parlament holdt sit årlige møde i marts 2009. Forklaringen: Det skulle illustrere, at de sang med på nationalsangen.

En af folkekongresdeltagerne har nemlig – efter at have foreslået det tre år i træk – fået forsamlingens ledere til at vedtage et påbud om, at alle medlemmer skal synge højt og lydeligt med på nationalsangen i stedet for bare at stå ret eller mumle.

Congqing Tidende bragte 4. marts 2009 billedet af de syngende parlamentsmedlemmer på forsiden med følgende overskrift:

„Ved åbningsceremonien til det andet møde i den 11. session af det kinesiske folks politiske rådgivende konference stod alle ranke og sang nationalsangen med fuld røst: MARCHER FREMAD! MARCHER FREMAD! MARCHER FREMAD! MARCHER FREMAD!“ – sidste linje i den kinesiske nationalsang.

(Oversættelse: Signe Ptaszynski)

Kinder og Küche

Selv om der er et tiltagende antal karrierkvinder i Kina, er det alt overvejende kvindeideal moder-rollen. Kinas Ungdomsdagblad har fået lavet en undersøgelse blandt hovedsageligt unge mennesker.

Spørgsmålet var: Hvilke omstændigheder vil få Dem til at kalde en kvindes liv vellykket? Det alt overvejende flertal havde ”et harmonisk familieliv” som første prioritet. Først derefter kom ”ægte kærlighed”, og som nummer tre ”at have held med sin opdragelse af et barn”. Først på femtepladsen kom en succesrig karriere.

Undersøgelsen afslørede også andre ting om kinesernes syn på kvinderollen: 43 pct mente, at kvinder måtte ofre mere end mænd for at gøre karriere, men der var på den anden side også 26 pct, som mente, at kvinder havde lidt bedre muligheder i erhvervslivet end mændene.

Skæg fjender

I Kina er det ikke altid populært at se anderledes ud – og det er det slet ikke i Xinjiang, hvor de hovedsageligt muslimske uyghurer er et betragteligt og ikke altid positivt indstillet etnisk gruppe. I byen Kashgar førte det til smågagnidninger, da myndighederne indførte regler for offentligt ansattes udseende: De skulle være rene, pænt klædte og velbarberede.

Det var ikke så meget reglerne, som fortolkningen af dem, der skabte vanskeligheder. „Velbarberet” blev nemlig forstået sådan, at man ikke måtte have skæg. Et overskæg har så godt som alle mandlige uyghurer anlagt sig, og et fuldskæg opfattes ligefrem som et nationalistisk protestsymbol blandt muslimerne.

Altså anlægger lærere og andre offentligt ansatte nu skæg i sommerferien og barberer det af, når de vender hjem, mens de ryster på hovedet af myndighedernes smålighed. Og det er der nogen grund til at gøre: I hvert fald har der været oplysninger på nettet om, at ledelsen af en af Kashgars skoler var så nidkær i kampen for den rene hage, at den lod skægget overmale på skolens billeder af Lenin, Engels og Marx.

Rejselyst

Hotel Burj al-Arab i Dubai har haft besøg, ikke alene af europæiske millionærer med ondt i imponere-musklerne, men også af en kinesisk partidelegation. Dens medlemmer har haft svært ved at forklare, hvad de ventede at lære ved at indlogere sig på et syvstjernet hotel på en studierejse.

De får formentlig lige så svært ved at betale for turen: Den kostede tilsammen 369.000 kr., som ganske vist i første omgang blev betalt af partikassen i bydelen Duanzhou i Zhaoqing, der ligger i Guangdong, men de penge har delegationens medlemmer nu fået besked på at betale privat.

Det var dommeren, finansborgmesteren, partidisciplinchefen og andre topfolk fra Duanzhou, der var af sted sammen under ledelse af partiets lokale næstformand. De tog først til Afrika og så til Mellemøsten. Og, hedder det nu, hele rejsen gik op i underholdning og indkøb – af bl.a. diamanter.

De 13 deltagere var væk i 14 dage.

Næstformanden, der arrangerede det hele er blevet fyret, de andre kan nøjes med at betale. Og så fastslår China Daily, at sagen ikke er enestående: En gruppe på 23 mand fra Zhejiang har brugt en halv million kroner på en ren turistrejse til USA med stop på Hawaii, ved Niagara og i Las Vegas.

Og tre embedsmænd fra Jiangxi er blevet fyret, fordi de havde brugt en kvart million på en rejse til Canada.

2000 lokalhospitaler

Inden for de næste tre år vil der blive bygget 2000 nye lokalhospitaler i Kina. Målet er, at hvert amt skal have sit eget hospital, så man kommer op på ialt 29.000. Der er sat en mindstestandard, og det indebærer at 5000 af de nuværende hospitaler skal udbygges for at blive gode nok.

Centralregeringen nøjes ikke med at støtte hospitalsbyggeriet. Den har også lovet at finansiere 3700 sundhedscentre og 11.000 sundhedsstationer over hele landet.

Tibetanske Barbier

Kina har lanceret en særlig Barbie-model i begrænset oplag – en Barbie klædt i traditionel tibetansk klæde- dragt. Der er kun fremstillet 300 af dem, og de blev alle udstillet på én gang i Lhasas lufthavn – men ikke solgt med det samme. Det er nemlig meningen, at de skal sendes til Europa og sælges her som „eksempler på vor traditionelle kultur“. Dukkerne er alt andet end 100 pct. tibetanske – øjnene kommer fra Tyskland og håret fra Japan, men tibetanerne har bidraget med tøj og halssmykker af sølv med koral og turkiser.

Beslutningen om at sende dukkerne til Europa har fremkaldt protester i Shanghai. Vi har, skriver et lokalt blad, fået en Barbie-megastore her i byen, men hvad skal det nytte, når vi ikke en gang kan købe de specielle dukker fra andre dele af vort eget land i den.

Seks etager med Barbier

Den "megastore", som Shanghai-bladet skriver om, er faktisk meget stor: Et seks etagers magasin med Barbie-dukker på alle etager. Mattel, det amerikanske selskab, der producerer Barbie-dukkerne, har kun fem pct. af sit årlige salg i Kina, men det stiger år for år og har gjort det, lige siden den amerikanske dame-dukke første gang kom på det kinesiske marked for fem år siden. Det generer ikke kineserne, at de fleste af dukkerne er yderst vestlige – det er tvært imod et godt salgsargument, at de ser amerikanske ud, siger en ekspert i legetøjsmarkedet om udviklingen.

Den tibetanske Barbie med Potala-paladset i baggrunden. På kinesisk står der, hvor vi har lånt billedet af skønjomfruen: www.chinatibetnews.com

Korrupsionsbekæmpelse

Ved effektiv brug af internettet i bekæmpelse af korrupsion viser man initiativ og angriber fjenden direkte.

(På papirerne står der: svindel, svindel, svindel ...). Manden, der overvåger internettet, siger: Vi ser frem til, at vi i 2009 kan få flere korrupte i „nettet“.

Tegning: Newscartoon/Wang Chong. Oversættelse: Signe Ptaszynski.

Flyttet 80 kilometer

Protester nytter noget i vore dages Kina – næsten. Et Taiwan-firma fik bremset sine planer om at bygge en kemisk fabrik, der skulle fremstille paraxylene lige ved storbyen Xiamen. Det skete efter at miljøaktivister havde fået støtte fra eksperter ved det lokale universitet, som mente at det kræftfremkaldende stof (som bruges i læder- og gummiindustrien) skulle fremstilles mindst 100 km fra nærmeste storby.

Nu er der givet grønt lys for fabrikken. Den kommer til at ligge i Zhangzhou, der ganske vist ikke er 100 km fra Xiamen – men i hvert fald 80 km fra byens centrum. Det sker efter at de lokale myndigheder har gennemgået byggeplanerne meget nøje – og sikret, at der bliver afsat godt en million kr., eller 6 pct af byggesummen, til miljøbeskyttelse.

Lønforskellene øges

Hvor meget tjener en kineser? Der er gjort nøje regnskab for lønudbetalingen i byerne, og det fører for 2008 til en gennemsnitsindtægt på 23.960 kr. årligt – altså små 2000 kr. om mæne-

den, regnet efter den officielle valutakurs (men naturligvis ikke efter købekraft). Gennemsnittallet dækker over tiltagende ulighed i aflønningen. I finanssektoren tjener folk i snit 11.750 kr. om måneden, i trævareindustrien, som har nogle af de laveste lønninger, kun 1070 kr. om måneden.

Han fløj

Mao Yiqing fra Shanghai har fået sit livs drøm opfyldt: Han har konstrueret en pedaldreven flyvemaskine og fået den i luften. Mao startede for ti år siden sit eget firma, der fremstiller små motordrevne flymodeller. For fire år siden begyndte han sine forsøg med den pedaldrevne maskine. Selv om han var stolt over at komme i luften, var han ikke tilfreds med resultatet. For han fløj kun 126 meter og kun i knap tre meters højde. Men han håber at nå højere med sit fly.

shenghuo – tilværelse

丹 中 愛 華 協 會

ARRANGEMENTER

Xinjiang, Kinas uoprægede provins i Centralasien

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af cand.scient.pol. Henriette Kristensen og geograf Kjeld A. Larsen

mandag den 24. august kl. 19.30

i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V

Kinas nordvestlige provins, Xinjiang, har længe været præget af spændinger, idet de muslimske uyghurer har protesteret mod kinesiske styre i provinsen. Uroen i Xinjiang har fået øget international opmærksomhed de sidste årtier – senest op til De Olympiske Lege i Beijing i august 2008, hvor der var flere eksplosioner i provinsen.

Henriette Kristensen vil i sit oplæg diskutere de komplekse årsager til disse spændinger, herunder fokusere på såvel Xinjians omtumlede historiske relationer til Kina som de økonomiske, sociale, kulturelle og politiske årsager til urolighederne.

Kjeld A. Larsen vil i sit oplæg give et rids af Xinjians geografi, herunder ressourcer og produktion.

Henriette Kristensen er uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet. Hun har arbejdet og rejst i både Kina og Centralasien og skrevet speciale om baggrunden for urolighederne i Xinjiang.

Kjeld A. Larsen har som forsker beskæftiget sig med udviklingen i det vestlige Kina og skrevet en undervisningsbog om Xinjiang.

Entré: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

Kina og den globale krise

Debataften i Dansk-Kinesisk Forening **tirsdag d. 15. sept. 2009 kl. 19.30**

i Forsamlingshuset, Kulturstaldene, Onkel Dannys Plads, Halmtorvet 13, 1700 København V

På mødet vil fem veteraner med indsigt i kinesiske forhold komme hver med et ti minutters diskussionsoplæg om et udvalgt område. I de respektive oplæg vil debattørerne gøre status og vurdere, hvordan den globale krise

indvirker på udviklingen og på Kinas muligheder for at blive en global magt.

De fem indledere er:

Jørgen Delman: Kinas energiforsyning og klimapolitik.

Carsten Boyer Thøgersen: Kinas økonomi, udenrigshandel og oversøiske investeringer.

Flemming Ytzen: Kina i en forandret globalisering.

Hatla Thelle: Kina og menneskerettighederne.

Kjeld A. Larsen: Fattigdom i by og på land, Kinas kornforsyningsituation.

Entré: Medlemmer af Dansk-Kinesisk Forening 20 kr., andre 30 kr.

„Lær af fortiden“ – som Konfucius og Mao Zedong sagde.

Foredrag i Dansk-Kinesisk Forening af forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen

onsdag d. 21. oktober kl. 19-21

i Den Sorte Diamant, C-etagen, Søren Kierkegaards Plads 1, 1221 København K

Strejftog gennem kinesisk kultur set udfra en bibliotekssamling. Med udgangspunkt i den kinesiske bogkunst vises eksempler på den kinesiske kulturs udvikling fra den tidlige bambusbog til Kulturrevolutionens symboler. Kina har en rig kultur, hvor noget næsten er gået tabt, mens andet lever i bedste velgående. Undertiden ser man, at den næsten tabte tradition genopdages og får et nyt liv, som fx da de lærde i Song-tiden gravede de gamle bronzekar fra Shang- og Zhou-tiden (1600-220 fvt.) op fra jorden og ophøjede dem til kultgenstande. Ikke alene skabte de interesse for fortiden, men de „opfandt“ også arkæologien. Dette og meget andet vil blive berørt i foredraget med eksempler fra bogværker.

Bent Lerbæk Pedersen er mag. art. i Kinesisk Kultur og forskningsbibliotekar ved Det Kongelige Biblioteks Orientaliske og Judaistiske Afdeling. Han har i 2008 sammen med Vivi Kjær udgivet bogen „Riget i Midten – En introduktion til Kinesisk Kultur“.

Gratis adgang for alle.